

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Агу къагъэкIыжыгъэх

Тыгъуасэ, мэкъуогъум и 22-м, Хэгъэгъу ззош-хор къызежыгъэр ильэс 71-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ шIэжъ зэхыхъэ лыхъужьхэм ясаугъэ-тэу Мыекъуапэ итемыр лъэныкъокIэ шыIэм шыкIуагъ. АР-м и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан ащ хэлэжыгъэкIы «ЕгъэшIэрэ машIом» къэгъэгъэ блэрыр кIэрилхъагъ. Джащ фэдэу митингым хэлэжыгъэхэкIы къэгъэгъэхэр кIэралхъагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм иде-

путатхэр, Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэр, федеральнэ ыкIи республикэ къулыкъухэмрэ ведомствэхэмрэ япащэхэр, общественнэ организации зэфэшхъафхэм ялIыкIохэр, нэмыкIхэр.

Хэгъэгъу къаухъумэзэ заом хэкIодэгъэ тидзэ-кIолIхэм шхъащэ афашIыгъ, зы такыкIэрэ афэшхыгъуагъэх. Партиёу «Единэ Россия» и НыбжыкIэ гвардие хэтхэр мэкъуогъум и 22-м пчэдыжым сыхъатыр 4-м къыщегъэжыгъэгъу саугъэтыр къагъэгъунагъ.

ХЪУТ Нэфсэст.

Чэзыум тетэу

УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разыет парламент зыгъэпсэфыгъохэр рамыгъажьхэзэ Кошхъэблэ районым шыпсэурэ цIыфхэм зэ-лукIэгъу адырилагъ. Анахъэу зыгъэгумэкIыхъу зыкъызэрэ-фагъэзагъэр псэупIэ Iофыгъом изэшIохын ары.

— Къэралыгъо программэ-хэм унэхэр зишыкIагъэхэм зэ-кIэми псэупIэ арагъэгъотын

алэкIышIтэп. Арышъ, УФ-м и ПсэупIэ кодекс ыкIи «Унэгъо ныбжыкIэхэм псэупIэ ягъэгъо-тыгъэныр» зыфиIорэ програм-мэм къызэрэдалыгъэтэрэм тетэу зифэшхъуашхъу чэзыур къыз-нэсыгъэмэ къаратышIт. АщкIэ ищыкIэгъэ тхылхэр бгъэхъа-зырынхэшъ, апэ рапшIэу чэзыум ухэуошIт. Муниципальнэ обра-зованием иадминистрации ащ фэдэ учетыр шашIы, — агу-

ригъэлуагъ Къэралыгъо Думэм идепутат.

ЗэлукIэгъум ыуж Нэтхъо Ра-зыет Шэуджэн районым ит къу-тырэу Хапачевым щагъэуцурэ еджэпIэ ныкъошIым кIуагъэ. Илъэс пчъагъэ хъугъэу зишIын афэмыухыжыкIэрэ псэуалъэм джыри пэлухъащIт сомэ милли-он 38-м икъэгъотынкIэ Iэпы-Iэгъу къафэхъунэу депутатым ыгъэгъугъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ къытэу апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным зэрэфэлажьэрэм, ышхъэкIэ наукэм илахъ зэрэхышIыжьэрэм, научнэ-практическэ IофшIэнырэ IэпIэсэныгъэшхо зыхэлъ кадрэхэм якъэгъэхъазырынэрэ чанэу зэрэхэлажьэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Карташов Владимир Антон ыкъом**, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ феде-ральнэ бюджет учреждениеу «Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым» медицинэмкIэ иинститут ифармацевтикэ факультет идекан.

Адыгеим шъузабэхэм IэпыIэгъу щарагъэгъотышIт

Шъузабэхэм я Дунэе мафэ зэрэхэгуэунэфыкIырым еп-хыгъэу Iофтхъабзэу «Волна памяти» зыфиIорэр тиреспубли-кэ щызэрахъэу рагъэжыагъ. Ащ къыхиубыгъэхэрэр Хэгъэгъу ззошхом ильэхъан зилI лагъэ-хэр арых.

Мы Iофтхъабзэм кIэщакIо фэхъугъэр Адыгеим ибзыль-фыгъэхэм я Союз. Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иорганхэм ямылкъуи халхъащIт. Тхъама-фэм къыкIоцI — мэкъуогъум и 23-м къыщегъэжыгъэгъу и 30-м нэс общественнэ организацие-хэм ялIыкIохэмрэ волонтерхэм-рэ регионым шыпсэурэ шъузэ-бэ 49-мэ адэжъ кIошIтых, гъо-мылапхъэхэр: крупэ лъэпкъ за-улэхэр, хъаджыгъэр, тхъужьо-жыгъэр, семчык дагъэр, щэ Iужьур, шъоур ахэм аратыш-тых.

Адыгэ Республикэм и Лышхъ-хъэу ТхьакIушынэ Аслъан уна-шъо зеришIыгъэм тетэу рес-публикэм иминистрэхэм я Ка-бинет ирезерв фонд къыхэкIы-гъэ сомэ мини 125-мкIэ ащ фэдэ гъомылапхъэхэр къащэ-фыгъэх.

Шъугу къэтэгъэкIыжы: шъузабэхэм я Дунэе мафэ ООН-м и Генеральнэ Ассам-блей зэригъэнэфагъэм тетэу апэ дэдэ зыхагъэунэфыкIыгъэр 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 23-р ары. Ау ащ ыпалокIэ, 1991-рэ илъэсым Урысыем ибзыльфыгъэхэм я Союз охъ-тэ кIыхъэм телытэгъэ шIушIэ Iофтхъабзэу «Урысыем ишъу-забэхэр» зыфиIорэр хэгъэгъум зэрэщызэхашэрэмкIэ макъэ къыгъэIугъагъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

Язэпхыныгъэ агъэпытэшIт

Санкт-Петербург щыкIорэ я 16-рэ Дунэе экономическэ фо-румym Адыгеим илIыкIо ку-пэу республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат зипащэр хэлажъ.

Тыгъуасэ форумым Адыге-им иIэшхъэтетхэмрэ ОАО-у «МСП Банк» зыфиIорэмрэ зэ-дэпсэуныгъэ зэрэзэдыряIэ-штым ехылыIэгъэ зэзэгъыны-гъэм щыкIэтхагъэх.

ГъэрэкIо зедашIыгъэгъэ зэ-зэгъыныгъэм тетэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ыкIи ОАО-у «МСП Банк» зыфиIорэм республикэм ипредпринимательствэ цIы-кIухэмрэ гурытымрэ ясубъек-тхэм IэпыIэгъу зэарагъэгъо-тышIт программэр къыхахы. Ащ хэхъащIтых ОАО-у «МСП Банк» зыфиIорэм ичIыфэхэри, МСП-м IэпыIэгъу къезытырэ институтхэм ямылкъу Iэпы-Iэгъуи.

Зэзэгъыныгъэм тетэу апэрэ чэзыумкIэ банкым сомэ мил-лион 300-м нэс къыхыгъэкIышIт.

Непэрэ мафэм ехъулIэу Адыгеим предпринимательствэ цIыкIумрэ гурытымрэ ясубъ-ект мин 25-рэ фэдиз къыша-лыгътэ. Бизнес цIыкIум рес-публикэм Iоф шызышIэн зылэкIышIтхэм азыщанэ шэ-лажъ. 2007-рэ илъэсым къы-щегъэжыгъэгъу 2011-рэ илъэсым нэс регионым ипредпринима-тельствоу къэралыгъо IэпыIэ-гъоу рагъэгъотыгъэр сомэ мил-лион 930-рэ мэхъу. А илъэхэм къакIоцI предприниматель мин 2,2-мэ мылкъу IэпыIэгъу арагъэгъотыгъ, нэбгырэ мин 1,5-м ехъумэ нэмыкI сэнэхъат зэрагъэгъотыжыгъ, предпри-ниматель 50-м фэдизмэ яунэе яIофхэр къызэIуахыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Республикэм и Лышхъэ иIэпыIэгъоу Хъут Мурат Юрэ ыкъом ятэ дунаим зэрехыжыгъэм фэшI.

Юныгъом фэгъэхъыгъагъ

Республикэм Юныгъор зэрэщызэхэщэгъэщтым фэгъэхъыгъэ зэлуклэ бэмышлэу шылагъ. Ар щыкӀуагъ Джэдждэ районым щыщ Дондуковскэ элеваторым. Зэлуклэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм аграрнэ политикэмклэ, мылӀкы ыкӀи чӀыгу зэфыщытыклэхэмклэ и Комитет итхьаматэу В. И. Нарожнэр, къалэхэм ыкӀи районхэм яадминистрациехэм япашэхэр, мэкъумэщ гъэорышӀаплэхэм ыкӀи отделхэм япашэхэр ыкӀи яспециалист шъхьалэхэр, республикэ къулыкӀухэм ыкӀи хъызмэтшӀаплэ зэфэшхьафхэм япашэхэр, журналистхэр. Зэлуклэм хэлэжьагъ ыкӀи зэрищагъ АР-м мэкъу-мэщымклэ иминистрэу Ю. Н. Петровым.

Зэлуклэр зыщырагъэжъэным Урысые Федерацием мэкъу-мэщымклэ и Министертвэ шлуфэс письмэхэу Адыгеим испециалист ыкӀи имеханизатор куп къафигъэхъыгъэхэр Ю. Н. Петровым аритыжыгъэх. Ащ ыуж зэлуклэм доклад къыщишӀыгъ республикэм мэкъу-мэщымклэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу А. Н. Хьапаклэм. Ащ къылотыгъэх республикэм игубгъохэм арылӀ бжы-хьасэхэмрэ гъэтхасэхэмрэ изытет зыфэдэр, Юныгъор игъом ыкӀи чӀэнагъэ фэмыхъоу зэшӀохыгъэным фэшӀ пшъэрылӀэу гъэцэкӀэгъэн фаехэр. ТапэкӀэ фэдэу мыгъи комбай-

нерхэм ыкӀи водителӀхэм азыфагу шыкӀошт зэнэкъокъуныгъэр Юныгъом илъэхъан зэрэщызэхэщэгъэщтыр докладчикым хигъэунэфыкӀыгъ. Джащ фэдэу уарзэр зэкӀэ упкӀэтагъэу хыпкӀым хэтэкъогъэн, уарзэр хыпкӀым щыбгъэсты зэрэмыхъуштыр, лэжыгъэу къало-жыырэр хэкӀодыкӀ фэмыхъоу къэухъумэгъэн зэрэфаер А. Н. Хьапаклэм къыхигъэщыгъэх.

Зэлуклэм къызэрэщалауагъэмклэ, мы илъэсым бжыхьасэу Ӏуахыжыштыр, гъэрэкӀорэм елытыгъэмэ, процент 16,5-кӀэ нахь макӀ. Арэу щытми, гъэтхасэхэу республикэм щапхъы-

гъэр гектар мини 123-м фэдиз хъугъэ, ащ фэдиз гъэтхасэ тигубгъохэм ащапхъэу зыкӀи къыхэкӀыгъэп. Докладчикым къызэриӀуагъэмклэ, мы аужырэ илъэххэм фэдэ къыхэмыкӀыгъэу тыгъэгъазэм республикэм чӀыгубэ щырагъэубытыгъ.

Зэлуклэм къыщыгушылагъэх В. И. Нарожнэр, ГИБДД-м икӀутамэу Джэдждэ районым щыӀэм ипашэ ипшъэрылӀхэр зыгъэцэкӀэрэ Г. Х. Мальсургеновыр, Урысыем и МЧС игъэ-ӀорышӀаплэ шъхьалэ икӀутамэу АР-м щыӀэм Ӏоф зэришӀэрэм лыплӀгъэрэ гъэӀорышӀаплэм ипашэ игуадзэу С. Б. Соловьевыр ыкӀи АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу, ООО-у «Дондуковскэ элеваторым» ипашэу М. А. Болэкъор.

Докладчиким къэгущыӀагъэхэми анахъэу хагъэунэфыкӀыгъэр мыгъэ лэжыгъэшхо къатынэу бжыхьасэхэм уащыгутынэу щымытми, ахэр зэкӀэ игъом ыкӀи чӀэнагъэ афэмыхъоу угъоижыгъэнхэм фэгъэхъыгъэ амалэу щыӀэхэр зэкӀэ зехъэгъэнхэ зэрэфаер ары.

ЛӀХЪУСЭЖЪ
Хьаджэртбый.

ИкӀу фэдизэу къагъэгъунэхэрэп

Республикэм ис кӀэлэцӀыкӀухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ, япсауныгъэ изэтегъэуцожьын ыкӀи охътэ гъэнэфагъэм телъытэгъэ ӀофшӀэн ягъэгъотыгъэным фэгъэзэгъэ Координационнэ советэу зэхашагъэм мэфэкъу мафэм зэхэсыгъо илагъ. Ар къызэӀуихыгъ ыкӀи зэрищагъ АР-м ӀофшӀэнымклэ ыкӀи социальнэ хэхъоныгъэмклэ иминистрэу Наталья Широковам.

КӀэлэцӀыкӀухэм зыщыгъэпсэфыр ыкӀи япсауныгъэ зыщызэтырагъэуцожьыр учреждениеу республикэм итхэр къызэрагъэгъунэхэрэр, ящынэгъончъагъэ зэрэтыплӀэхэрэр ары анахъэу зытегушылагъэхэр. АР-м и МВД иполицеи ипашэ игуадзэу Геннадий Березиным жъоныгъокӀэ-мэкъуогъу мазэхэм уплӀэкӀунэу зэхашгъагъэхэм къагъэ-лӀэгъуагъэр къызэфихъысыжыгъ. Ащ къызэриӀуагъэмклэ, лагерьхэм хэукъоныгъэу къащы-хагъэщыгъэхэм ядэгъэзыжынын ыуж ихьагъэхэр ахэтхэми, узыгъэгъушӀоныхо щыӀэп. Шапхъэхэм адиштэу, зэрэщыгын фаем фэдэу къагъэгъунэрэ зыпар и ахэтэп пӀоми хъушт. Нахьыбэм унэе ох-раннэ хъызмэтшӀаплэхэм яӀофышӀэхэр алӀэплӀгъэх, ау ахэм ищыкӀэгъэ Ӏэмэ-псымэхэр алӀкӀэлъхэп, япшъэрылӀхэри агъэцакӀэхэрэп. Камерэхэр зы-щагъэуцугъэхэр ахэтыхэми, ахэм яӀофшӀэн икӀоу

зэхашагъэп. ГушыӀэм пае, «Горная» зыфиӀорэ лагерым зэкӀымклэ 12 шагъэуцугъ, ау ахэм гъэпсэфыпӀэм ипашэ икабинет ныӀэп узы-шатыплӀгъэшъуштыр. Ар ичӀыплэ исы зэпытырӀэп, чэщыри Ӏоф ышӀэрэпышъ, кабинетыр Ӏухыгъэп. «Кавказым» зы камерэ нахьыбэ иӀэп, ащи зэрэтыплӀэхэрэр макӀэ. «Зубренкэм» идэхьаплэ зы кӀэрэгъул закӀо Ӏут, къызэрэшӀыхъгъэ чэуржы хъугъэшъ, ащкӀи зэпырыкӀыгуае хъуштӀэп. Лагерэу «Туристым» мэкъуогъум и 20-м щызэ-хашгъэгъэ уплӀэкӀунхэр камерэкӀэ тырахыгъэхэу зэхэсыгъом хэлажъэхэрэм къарагъэлыгъугъ. Шъхьафитэу, зыпар и уздакӀорэмклэ къыомыупчӀэу удэхъэ. Чыгъ кӀутэмэ гъугъэхэу ащ бэу щызэтэгъ-къуагъэхэм къакӀлэннклэ щынагъо, кӀэлэцӀыкӀухэм нахьыжхэр ямыгъусэхэу язакъоу къакӀу-хъэшъ дэтых.

Мыхэм афэдэу щыкӀагъэу лагерьхэм къащы-хагъэщыгъэр макӀэп. КӀэлэцӀыкӀухэм ящынэгъончъагъэ икӀу фэдизэу зыщатымыплӀэхэрэ лагери 7-р МВД-м къыгъэгъунэнэу ыштагъ. КъызэриӀуагъэмклэ, «Шапсыгъ» зыфиӀорэри ахэм ахэлы-тагъэ хъушт, ари дэуу къагъэгъунэу агъэунэфыгъ.

Мы Ӏофыгъом игъэкӀотыгъэу зытегушыӀэхэм ыуж охътэ кӀэкӀым къыкӀоцӀ хэукъоныгъэхэр дагъэзыжынынхэу лагерьхэм япашэхэм афагъэпы-тагъ. ГъэпсэфыпӀэхэм якъэгъэгъунэн, кӀэлэцӀы-кӀухэм ящынэгъончъагъэ икӀу фэдизэу ащызэ-хамышцэмэ, хэукъоныгъэхэр дагъэзыжыфэхэкӀэ зэфэшӀыгъэнхэу ащ фэгъэхъыгъэ тхылӀхэр су-дым фатӀупшыштых.

ХЪУТ Нэфсэт.

Нахь макӀэ хъурӀэп

ЗыфатӀорэр бамыкӀхэр къызэцэкъагъэу республикэм иӀэзэплэ-профилактическэ учреждениехэм къяолӀэрэ пчъагъэр ары.

Роспотребнадзорым Адыгэ Республикэмклэ и ГъэӀорышӀаплэ эпидемиологическэ мониторингэу ышӀырэм къызэригъэ-лӀагъорэмклэ, гъэтхапэм и 24-м къыщегъэжьагъэу мэкъуогъум и 18-м нэс медицинэ ӀэпыӀэгъу мы Ӏофыгъом епхыгъэу ящы-кӀагъэу нэгъырэ 345-рэ Ӏэзэплэ учреждениехэм къяолӀагъ. ИкӀыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъа-гъэр фэдизырэ ныкӀорэкӀэ на-хьыб (2011-м — нэгъырэ 225-рэ). Мыхэм ащышӀэу нэгъыри 156-р — кӀэлэцӀыкӀух. Анахьыбэу бамыкӀхэр цӀыфхэм къяцэкъа-гъэу зыщагъэунэфыгъэхэр къа-лэу Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районымрэ.

БамыкӀхэм зэрахъэрэ узхэм цӀыфхэр ащыухъумэгъэнхэм, ахэм апэшӀуекӀорэ Ӏэзэгъу уц-хэр нахь пасэу ягъэгъотыгъэн-хэм фэшӀ, ахэр къызэцэкъагъэу медицинэ учреждениехэм къя-уалӀэхэрэм мэфэ 14-м къыкӀоцӀ поликлиникэхэм ащалӀэплӀгъэх.

ФБУЗ-у «Гигиенэмрэ эпиде-миологиэмрэкӀэ Адыгэ Респуб-ликэм и Гупч» зыфиӀорэм ис-пециалистхэм уплӀэкӀунэу ашӀыгъэхэм къызэрагъэлыгъ-гуагъэмклэ, икӀыгъэ илъэсым мыщ фэдэ илъэхъан елыты-гъэмэ, бамыкӀхэр мыгъэ нахь «чаных» ыкӀи нахьыбэ хъугъэх. Эпидемическэ щынагъокӀэ алъытэрэ гъунапкъэм ащышӀо-кӀыгъ Кошхъэблэ, Теуцожь, Красногвардейскэ ыкӀи Шэу-джэн районхэм ащалыгъ бы-

лымхэм бамыкӀэу ахэсым ип-чъагъэ.

Илъэс къэс мы гумэкӀыгъор къэуцу, нафэ зэрэхъурэмклэ, ар щыгъэзыегъэнын хэгъэкӀи, бамыкӀхэм нахь «зыкъагъэлыгъ-го», нахьыбэ мэхъух. Роспот-ребнадзорым АР-мклэ и ГъэӀо-рышӀаплэ испециалистхэм къызэрэхагъэщырэмклэ, адми-нистрациехэм япашэхэм мы гумэкӀыгъом анаӀ тырарагъа-дзэу тхылъ гъэнэфагъэхэр афа-гъэхьыми, зэхъокӀыныгъэ Ӏо-фым фэхъурӀэп, Урысые Феде-рацием изаконхэу мыщ епхы-гъэу аштагъэхэр агъэцакӀэхэ-рӀэп.

Ветеринарием ылъэныкъо-кӀи шапхъэхэм къызэрэдалъы-тэрэм тетэу былым пӀашъэхэм зэрапымылӀхэми лъапсэ иӀэу ары специалистхэм къызэра-Ӏорэр. Пчъагъэхэм къызэрагъэ-лӀагъорэмклэ, республикэм щалыгъ былымышъхъэм ипро-цент 38-р ары ныӀэп бамыкӀхэм апэшӀуекӀорэ препаратхэр зэ-рахылагъэхэр. Ар макӀэ дэд.

Зэрэхъурэмклэ, къэнэжыырэр цӀыфхэр ежъ-ежыырэу нахь зыфэсакъыжынынхэр, мэзым, псылушгъохэм защагъэпсэфы хъумэ, бэрэ зигугъу къэтшы-гъэ шапхъэхэм арыгъозэнхэр, тэрэзэу зафӀэзнынр, чэзыу-чэ-зыоу зауплӀэкӀужыыз ашӀы-нынр, аптекахэм препаратэу ачӀэлъхэр агъэфедэнхэр ары.

ЖАКӀЭМЫКЪО
Аминэт.

ИӀэнатӀэ къызфигъэфедэзэ...

Мыекъопэ районым и Победенскэ къоджэ псэупӀэ иадми-нистрацие ипашэу Галина Илюшинам иӀэнатӀэ къызфигъэфе-дзэ, хьоршэрыгъэ зэрихьагъэу прокуратурэм къычӀигъэщыгъ. 2008 — 2010-рэ илъэххэм къакӀоцӀ ащ тхылъ нэпцӀхэр ыгъэ-хъазырхэзэ, чӀыгу Ӏахъхэр къызӀэкӀигахъэщтыгъэх, ахэр ыгъэ-федэнхэу фитыныгъэ къыдихыштыгъ. Чыгухэр ышӀэщтыгъэх ыкӀи ахьщэр ежъ зыфаем пӀэуигахъэщтыгъ. Ащ фэдэ шӀыкӀэм тетэу псэумклэ сомэ миллион фэдиз муниципальнэ образо-ванием зэрар ригъэшӀыгъ.

Мыекъопэ районым ипрокуратурэ уголовнэ Ӏоф админист-рацием ипашэу къыфызӀуихыгъ ыкӀи тхылыхэр район судым фигъэхъыгъэх. ПшъэдэкӀыжыэу ыхьыштыр ащ ыгъэунэфышт.

ПэщакӀэ хадзыгъ

Зыщыпсэурэ чӀыпӀэр зэ-рихъожыгъэм къыхэкӀэу, ЛДПР-м ирегиональнэ къута-мэу Адыгеим щызэхэщэгъа-гъэм пӀэцӀэныгъэ дызезыхъэщ-тыгъэм иӀэнатӀэ къыгъэтӀы-лыжыжыгъ. Ащ ычӀыплэ ха-дзыгъ илъэс 25-рэ зыныбжэ кӀалэу Александр Молчановыр. Мэкъуогъум и 21-м ар журналистхэм аӀукӀэгъагъ нӀуасэ зафишӀы ыкӀи яупчӀэ-хэм джэуапхэр къаритыжы шӀоигъоу. КъызэриӀуагъэмклэ, ЛДПР-м зыхэтыр илъэс нахь хъугъэп, апшъэрэ гъэсэны-гытӀу иӀ, исэнэхьатэгъухэм цыхъэ къыфаши, ЛДПР-м

икӀутамэ икоординаторэу ха-дзыгъ. ПӀэлъэ благъэм пшъэ-рылӀэу зыфагъэуцужьырэр бжыхъэм щыӀэшт чӀыплэ хэ-дзынхэм чанэу ахэлэжыгъэнынр ыкӀи ахэм ӀэнатӀэхэр къащыдэ-хыгъэнхэм фэбэнэгъэнынр ары. Джащ фэдэу мэфэ благъэхэм зэрахьащт Ӏофыгъохэу агъэнэ-фагъэхэми яугъу къышӀыгъ. КъыӀуагъ партием ныбжы-кӀэу хэтхэр чӀыплӀэхэр гъэкъэб-зэгъэнхэм ехьылӀэгъэ Ӏоф-тхьабзэу мэфэ благъэхэм зэ-шӀуахыштым чанэу хагъэлэ-жъэнхэ агу зэрэхэлъыр.

(Тикорр.).

Гъэтэрэзыжынын

«ДзэкӀолӀ письмэхэр» зыфиӀорэ тхыгъэу къыхэтыутыгъэм апэрэ письмэм хэукъоныгъэ фэхугъ, «Хъусенэм» ычӀыплэ «Хьасан» тхыгъэн фэягъэ.

Юфшлэнхэр щызэкклэлъэклох

Джэджэ районым ит анахь хызымэтшлэлэ инхэм ащыщ Социалистическэ Юфшлэлэм и Лыхъужьэу Тхайцыйф Юрэ ыцлэ зыфаусыгэ ОАО-у «Агрокомплекс «Гиагинский» зыфилоу бэмышлэу тыздэщылэгэр. Ятехникэ зыдэщыт чыплэм тащылуклагъ хызымэтшлэлэм игъэцклэкло директор клэлэ ныбжыкклэу Ливан кыкыгъэ Хуссам Гази Дейбесрэ агроном шхьалэу Василий Лоларэ. Ахэм зэлэпахызэ кытфалотагъ ягубгъохэм арылэ лэжыгъэ хьэсэ зэфэшхьафхэм непэ язытет, Юныгъоу кьэблэгъагъэм зэрэпэгъоклэхэр.

— Тыхызымэтшлэлэ игенеральнэ директорыр Ливан шыщэу Малах Винцент, сэ ащ зыриапэрэ гуадз, — кырегъажьэ Хуссам Гази. — Бэмышлэу тибжыхьасэхэр кьэтплыхьагъэх. Клымэфэ чыплэу кызыз-тынэкыгъэм ахэм зэрар ари-мыхыгъэу шытэп, ау мыхъужьынэу ахэклодыкыгъэ шлагъо шылэп.

— Лэжыгъэшлэлэу тилэр гектар 1140-рэ, ащ шыщэу ко-цыр гектар 250-рэ, хьэр гектари 100, — зэдэгущыгъум кы-хэхьэ агроном шхьалэр. —

Ахэм ахэклодыкыгъэ гектари 160-м тыгъэгъазэр щытпхы-жыгъэ. Зинахьыбэ тилэ бжы-хьэ коцым итеплэ бэмышлэу кьещхыгъэхэм ауж дэхэклаеу кызытеуцожыгъэ, ау чыплэхэр илэх плуаклэхэу. Непэ ехьулэу коц хьасэхэм ялэгъагъэ зынэ-сын фэягъэм шлукаеу кышы-клагъ. Коц хьэсэ пстэуми теп-лэу ялэм гугъаплэ кытырэл тапэрэ илэхсхэм кьэтхыжы-гъэм фэдиз гектар телытэу кьатынэу.

Ащ пыдзагъэу кытфелуатэ гьэтхасэхэм япхьынклэ Юфшлэ-гъэу ялэхэр. Клапхыкыжы-гъэри зэрэхэтэу тыгъэгъэзэ чы-лапхьэр гектар 550-мэ арагъэ-клогъ. Натрыфэу апхыгъэр гектар 315-рэ. Хызымэтшлэлэм былым плашэхэр, ахэм ащы-щэу чэм 500 фэдиз шахьуш, натрыфым хэшлыкыгъэ силос мымаклэу ящыклагъ. Кьызэра-лорэмклэ, тыгъэгъазэу ыкли на-трыфэу апхыгъэхэр дэгъоу кызылэхьыкыгъэх, ау бэмыш-шлэу кьехыгъэ ошгъум гектар 90-рэ хьурэ янатрыф хьасэ зэ-рар шлукаеу рыхыгъ. Агрегат-хэр ахэхьагъэхэу оцх ужым гьэтхасэхэр культивацие ашлэх.

Кьытпэмычыжьэу щыт ком-

байнэу «Дон» зыфилоу механи-затор клэлитлу зыклэтырытым теклуалэ. А зы комбайнэр ары хызымэтшлэлэм илэр, ари жьы хьазыр хьугъэ. Ащ бжыхьасэ-хэр рылузыхыжыщт нэбгы-ритлоу Юныгъом фэзыгъэхьа-зырхэр Алексей Константи-новымрэ Евгений Калигробо-вымрэ.

— Юныгъо уахьтэр кьэсыгъ, комбайнэр хьазырэу ащ шы-пэгъокыгъа? — таупчы ме-ханизаторхэм.

— Бэп етшылэн фаеу кьытфэнэжыгъэр, — ело Алексей Константиновым. — Мэфэ зытлу тищыкыгъэжы-«тигубгъо кьухьэ» лэжыгъэ хьасэм хэтцэным фэдгъэхьа-зырынымклэ.

— Зы комбайнэр икьущта чэнагъэ фэмыхъоу шыубжы-хьасэхэр игъом лушхьыжы-хэмклэ? — тиупчлэ афэтэгъа-зэ хызымэтшлэлэм ипащэхэм. — Тапэрэ илэхсхэм афэдэу мыгъи зэзэгъыныгъэ дэтшы-

ныш, районым ихызымэтшлэ-плэхэм ащыщэу апэу Юныгъор зыухьэрэм икомбайнэ зытлу кьытфигъэклонэу тыщэгугъы, — ело агроном шхьалэм.

— Лэжыгъэшлэлэ чыгъоу шыулэр пай закла? — зыфэ-тэгъазэ хызымэтшлэлэм игене-ральнэ директор игуадзэ.

— Нахьыбэр цыфхэм кьа-тефэжыгъэ чыгъу лыхьых, хызымэтшлэлэм бэджэндэу ыштагъэри ащ хэхьэ, — ело Хуссам Гази.

— Зы паймклэ цыфхэм сыда яшьутырэр?

— Лэжыгъэ килограмм 400, тыгъэгъэзэ дэгъэ ыкли шьоу-щыгъу килограмм 25-рэ зырыз чыгъу гектар пэпчэ ятэты.

Ливан кыкыгъэ клэлитлум пэщэныгъэ зыдызэрахьэрэ хызымэтшлэлэ инэу «Агроком-плекс «Гиагинский» зыфилоу и-губгъохэм арылэ лэжыгъэ хьэсэ хэфэшхьафхэм ятеплэ илэхьым иуахьтэхэм задахь-жыгъэ зышылуахыжыщтхэ лэхьаным еклуалэх. Апэу зи-утоижыгъо кьэсыхэрэр бжы-хьасэхэр арыш, ахэм шьосэ гьожьыр чыгъум игъомылэрэ тыгъэмрэ кьащалгъэ. Бэп кьэ-нэжыгъэр ахэм комбайнэхэр ахэхьанхэклэ.

ЛЭХЪУСЭЖЬ
Хьаджэрэтыбый.

Сурэтым итыр: **комбайне-ррэ Алексей Константино-выр.**

Амал зэфэшхьафхэр агъэфедэх

Зыщыкыгъэ сабий пэпчэ клэлэцыкылу ыгъыплэм чыплэ зэрэщымыгъотырэр Адыгеим имызакоу, зэрэ Урысыекли Юфыгъошхоу шыт. Ащ изэшлохын кьэралыгъо пащэхэр ыгъэгумэкыхэу икыплэу щылэхэм яусэх.

Тэ тиреспубликэклэ Юфыгъом изытет, ащ изэшлохынклэ Юфтыабзэу зэхащэхэрэм защыдгъэ-гъозэнэу АР-м гъэсэнэгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Ми-нистерствэ зыфэдгъэзагъ.

Ащ кьызэрэщытагуагъэмклэ, мы илэхьым ижъоныгъоклэ мазэ ехьулэу Адыгэ Республикэм клэлэцыкылу ыгъыплэ 134-мэ Юф-пашлэ. А пчъагъэр 2010-рэ илэхь-сым елгытыгъэмэ, 4-клэ нахьыб. Зэклэмклэ республикэмклэ клэ-лэцыкылу 15082-мэ клэлэцыкылу ыгъыплэхэм плуныгъэ-гъэсэн-ныгъэ ащагъоты.

Икыгъэ илэхьым клэлэцыкылу ыгъыплэхэм ячылплэхэм джыри 770-рэ кьахэхьагъ. А пчъагъэм шыщэу 480-р клэлэцыкылу ы-гъыплэу Мыекъуапэ пашыгъэ-хэм кьатыгъ.

Муниципальнэ целевой про-граммэхэм яшлуагъэклэ, Тэхь-тэмыкьое районымклэ Щынджые, Теуцожь районымклэ Гьобэкуае яеджаплэхэм клэлэцыкылу ыгъы-плэхэр ахэт хьугъэх. Мыекъуа-пэклэ ублэлэ еджаплэр, Красно-гвардейскэ районымклэ жьыхэр зыщалыгъ пансионатыр клэлэ-цыкылу ыгъыплэ зашлыжхэм, чыплэ 270-рэ шылэ хьугъэ. Адыгэбалэ иклэлэцыкылу ы-гъыплэхэр икларьклэу зрагъэп-сыжыгъэхэм ишлуагъэклэ, сабыи 120-мэ чыплэхэр агъотыгъэх.

АР-м иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ илэхьым ишэклогъу мазэ ыштэгъэ целевой программэм ишлуагъэклэ, клэлэцыкылоу чэзы-ум хэтыр нахь маклэ хьугъэ. Ау джыри бэ зичэзыу ежэрэр. Ахэм япчъагъэ республикэмклэ, сабий 10796-рэ мэхьу. 2011-рэ илэхьым елгытыгъэмэ, 2012-рэ илэхьым

лэлу тхыль кьэзытыгъэм ип-чъагъэ 1400-клэ нахьыб. Чэзы-ум анахь маклэм мэзихэ, ана-хьыбэмэ илэхьыщэ хэтых.

Зэклэ амалэу щылэр агъэфе-дзэ чыплэхэр республикэм кьащызэлуахых. Ахэм ащыщ сабийхэм гъэсэнныгъэ тедзэ зы-щагъотырэ унэхэр кьазэра-лахьхэрэр. Гушчылэм пае, студе-хэр, кружок зэфэшхьафхэр эфашыжых. Ау ащ кьыхэклэу штатым хэт специалистхэр лые мэхьух. Ахэр психологых, хоре-ографых, физкультурэмклэ инс-рукторых ыкли нэмыкых. Ащ фэдэ еклэлаклэм сабийхэм яплуныгъэ-гъэсэнныгъэ нахь дэи ышлын ылэхьыщт.

Щылэныгъэм кьызэригъэлъа-гьорэмклэ, амалэу агъэфедэхэ-рэм ащыщэу анахь зыкьэзы-гъэшпыкыжыгъэр эджаплэхэм кьащызэлуахырэ клэлэцыкылу ыгъыплэхэр арых. Ащ фэдэу республикэмклэ еджеллэ 4-мэ группэ 8 кьащызэлуахыгъ. Са-быеу клэлэцыкылу ыгъыплэм кьычлэжыгъэр ублэлэ еджаплэм нахь хэгъозэжынынымклэ ащ фэдэ зэклэлэцыкылаклэм ишлуагъэ кьэкло, нахь псынклэу ар еджеллэ щылаклэм хэгъуазэ.

Дошкольнэ гъэсэнныгъэм хэ-мытыгъэ фэло-фашлэхэр джы кьыхэхьагъэх. Федеральнэ зако-нэу «Гъэсэнныгъэм фэгъэхыгъ» зыфилоуэм кьыделгытэ зисабыл клэлэцыкылу ыгъыплэм мыкло-хэрэм методическэ, диагности-ческэ ыкли консультативнэ

лэпылэгъу ятыгъэнэу. Ащ елгы-тыгъэу клэлэцыкылу ыгъыплэхэм ны-тыхэм ыкли клэлэцыкылухэм консультации зыщагъотыщт чыплэ 36-рэ республикэм кьы-щызэлуахыгъ. Ахэм мы илэхьым-кьом клэлэцыкылу 496-рэ кьа-клэлагъ. 2015-рэ илэхьым ехьулэу ащ фэдэ чыплэхэм яп-чъагъэ 100-м нэсыщт, фэло-фашлэ ахэм ащызыгъотырэ клэ-лэцыкылухэм япчъагъэ 1500-рэ хьушт.

Ящыклагъэу кьычлэжыгъэ са-бийхэр мафэм сыхьат зауэрэ кьызыдэтхэрэ группэхэу респуб-ликэм кьыщызэлуахыгъэхэри. Ахэр клэлэцыкылу ыгъыплэхэм, еджаплэхэм ыкли гъэсэнныгъэ те-дзэ кьэзытыгъэр учрежденихэм ащылэх. Кьэлэцыкылу ыгъыплэм мыклорэ сабийхэм апае ащ фэдэ группэ 61-м республикэм Юф-пашлэ. Ахэм еджаплэм клошт сабий 800 фэдиз ыпклэ хэмылэу агъэхьазыры.

2010-рэ илэхьым Урысые Федерацием и Президент УФ-м и Федеральнэ Зылуклэ фигъэхыгъэ Джэпсалъэр гъэцэккыгъэным пэлухьащт ахьщэр Адыгэ Респуб-ликэм ибоджет кьыдилгытагъ. Чылаклэхэр кьызылуахынхэм ыкли щылэхэр зэтэгъэпсыхьэ-гъэнхэм апае 2012-рэ илэхьым сомэ миллион, кьэклорэ илэхьым кьыщегъэжыгъэу илэхьэ кьэс миллион 15 бюджетым кьытлуп-щэу ышлыщт.

Дошкольнэ гъэсэнныгъэм имэ-хьанэ кьэлэтыгъэным кьэралы-гъом нахь ыналэ тырегъэты. Ащ фэдэу мы лэныкыком гъэхьагъэ-хэр щызышлыхэрэм лэпылэгъу афэхьыгъэным пае 2011-рэ илэхь-сым АР-м гъэсэнныгъэмрэ шлэ-ныгъэмрэклэ и Министерствэ республикэм зэнэкьокъу щызы-щагъэ. Атеклуагъэхэм кьэра-лыгъом ахьщэ аритыгъ. Апэрэ чыплэр зыубытыгъэхэм сомэ мин 600, ятлонэрэм мин 450-рэ,

ящэнэрэ чыплэм мин 300 афа-гъэшшоагъ. 2011-рэ илэхьым кьызылуахыгъэ чылаклэхэм язэ-тегъэпсыхьан ахьщэр пэлуагъэ-хьащт.

Ащ фэдэу икыгъэ илэхьым дошкельнэ гъэсэнныгъэм хэхьо-ныгъэ егъэшлыгъэным пае феде-ральнэ бюджетым кьыкыгъэ сомэ миллион 2,7-рэ районхэм афатлупшыгъ. Чылаклэу кьы-зэлуахыгъэхэм япчъагъэ елгы-тыгъэу ахьщэр агошыгъ. Джы-ри мы илэхьым клэлэцыкылу ыгъыплэхэм нэбгырэ 1640-рэ аштэщт.

Гухэлэу щылэхэм кьызэра-гъэлъагъорэмклэ, 2013-рэ илэхь-сым ехьулэу Коцхьэблэ рай-онымклэ зэклэ чэзыум хэт клэ-лэцыкылухэм чыплэхэр кьара-тыщтых. Зэклэмклэ чэзыум мы районым шыхэтыр сабыи 141-рэ. Мы илэхьым чыплэ 185-рэ кьы-зэлуахын гухэлэ ял. Професси-ональнэ училищэу поселкэу Вольнэм дэтыр клэлэцыкылу ыгъыплэ зэрашлыжыщтым ыкли клэлэцыкылу ыгъыплэхэм ащыщ горэм кьызэрэпашы-

хьажыщтым яшлуагъэклэ ащ фэдиз чыплэ шылэ хьушт.

Адыгэбалэ иадминистрации гъэсэнныгъэмклэ игъэлорышлэлэ ны-тыхэм ялэхьу тхыль 320-рэ члэлэ. Ахэм япроцент 72-р кьы-зыфатхыгъэхэр е кьэхьугъэклэ кьодыех, е илэхьэ джыри аныб-жэп. Арыш, зэшлуахынэу ра-хьухьэгъэ Юфтыабзэхэм яшлуа-гъэклэ, Юфыгъор 2012-рэ илэхь-сым зэшлохыгъэ хьушт. 2013-рэ илэхьым Хьэлэхьэкуае дэт еджаплэм клэлэцыкылу ыгъыплэ цагъэлэсыщт. Кьуаджэм дэс ны-ты ныбжыкыгъэхэу чэзыум хэтхэм ялофыгъо ащ тетэу зэшлохыгъэ хьушт.

Анахь чылабэ зыщагъэп-сыщтыр кьалэу Мыекъуапэрэ Тэхьутэмыкьое районымрэ арых. Мы илэхьым Мыекъуапэ чыплэ 710-рэ кьыщызэлуахыщт. Ау чэ-зыум хэт нэбгырэ мини 6-мклэ ар маклэ.

Мы аужырэ илэхьсхэм Ю-фыгъом изэшлохынклэ амал зэ-фэшхьафхэр агъэфедэх, Юф-тыабзэу зэшлуахыхэрэм яшлуа-гъэклэ чэзыур нахь маклэ хьушт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Тапэкли тызэфэсакъыжъыщт

АР-м лъэпкъ ИофхэмкIэ, Iэ-кIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зп-хыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Коми-тет мы уахътэм зымчэзэгу зэхэсыгъохэр бэрэ шызэхашэх. Ахэм Сирием щыпсэурэ ады-гэхэу хэкужъым къэкIожьы зышIоуныгъохэмрэ къэкIожьы-гъахэхэмрэ арагъэблагъэх. ЗыгъэгумэкIыхэр Iофыгъохэр къышцаIэтых, ятхылгхэр на-хышIоу ыкIи нахь псынклэу зэрагъэпсыштым къыкIэупчIэх, псэупIэ ыкIи IoфшIапIэ зэрэз-рагъэгъотышт шIыклэр зэра-гъашIэ ашIоигъу.

Аужырэ зэхэсыгъом тилъэпкэзгү репатриантхэм апае зэхэсэгъэ шӀушӀэ фондым ахъщэ ІэпыІэгү ятӀонэрэу зэригъэгъотыгъэхэри шылагъэх.

Къыззахъхэрэм нахыжьыу къэкложыгъэхэри, къэкложыгъаклэхэри, зызыплыхъанэу, шыклкэ-псууклэу тилэр зыфэдэр зэрагъэшлэнэу къеклуагъэхэри ахэтыгъэх. Аш фэд Мэшфэшлу Самири. Ар Сирием къычы-хъугъ, Америкэм илъэсыбэрэ цыпсэугъ, ащ игражданствэ ил, джы Сирием шыпсэунэу ыгъэ-зэжьыгъ. Клалэр пышаштэрэ илэх, ахэр еджагъэх, Иоф ашлэ, ашхъэ алыгъыжы.

— Сирием умыгъээ-
жъэу Адыгеим укъэкло-
жъы пшлоигъуагъэба? —
теупчIыгъ ащ.

— Шыпкыр ploштмэ, адыгэмэ яхэкужэ слъэгунэу сызыфэягэр бэшагэ. Америкэм сыкыкынышш, сыкъэклонэуи хъугэп. Джы Сирием кытэджэгъэ адыл-балыкым ыпккыкыкхэ, халэгүү мыщ шыгэрэ зэзгъэлъэгунэху, адыгэ

чыгур зыфэдэр зэзгэшIэнэу
сыкъэкIуагъ.

— Укъэжы
пшюигъа?

— Теубытэгээ пытэ мы Ю-
фымкIэ сшIыгээу шытэп.
Мыекьуапэ сыкьызысыгээр
тхьамафэ хьугээ. Зысэплы-
хьэ, цыфхэр зэсэгьашIэх, кьа-
лэм кьышысэкIухьэ.

— Угу рихьырэр е римы-
хьырэр къытэплана?

— Къалэм щырэхъат, мэкъэшхо дэIукIырэп. Къабзэ, зыгъэпсэфыпIэ къэлэ паркыми сыхдэхъагъ.

Сыгу римыхыгыэхэри кэс-
 Ion: шхапIэм (рестораным)
 узыкIокIэ, шхыныгыохэм ацIэ-
 хэр нэмыкIыбзэкIэ (инджи-
 лызыбзэкIэ) шыплэггүрэл. Ар

урысыбзи, адыгабзэкӀи тхэкӀэ-еджакӀэ зымышӀэхэрэмкӀэ кӀын. Цыфхэм сӀлам зӀрахӀу, зӀцгыгушӀукӀыжьыхӀу бӀрӀэ плӀэгъурӀп. ТӀ тызӀресакӀгӀэр цыфхэм анӀгу зӀлӀыхыгъӀу, «СӀламыр» апӀ итӀу зӀпӀэгбо-кӀынхӀэр ары. ЕтӀли мыщ шып-сӀуэр адыгӀхӀэр зӀлыкӀлохӀэрӀп, зӀхӀэсыхӀэрӀп, зӀлӀыплӀӀэхӀэрӀп.

Самир кызыери ОрэмкӀэ, еж
зэсэгъэ щыӀакӀэр ежымкӀэ
нахь шӀогупсэф.

— Адэ о Америкэм
ушыпсэунэу узэклом узэ-
рысын уни, loфшланпi,
ахьшэ IэпыIэгьуи
псынклэу кьышчыуаты-
гьагьэхэ? — теупчы
джыри.

— Хъау, сэ сикъарыурэ сип-
кIантIэрэкIэ сийэр зэкIэ зэз-
гъэгъотыгъэ. Джы Адыгеим

кээзыгээзжыхэрэм япсэүклэ
хуштыр эзгээшлэнэу сыктэ-
ктуагь. Амагу, лэклэу яэмклэ
хэкужым исхэр кыддлэнхэу
ээрлорэр зэхсэхы. Тхыагэп-
сэху ашклэ. Еж кээкложы-
зышлоигьохэми зыкышыту-
рагэонэу фаехэп. Кээкложы-
хэмэ, нахыбэу кээкложы-
штхэр врачых, инженерых,
нэмыкл юфышлэх.

ШуьлькырэмкIэ тхьашьуегъэпсэу, ар шьо шьуишфыгъ, шьуиадыгагъ кыызхкырэз. Федеральнэ гупчэ Адыгэ Республикэм кыдырыгъаштэмэ, Сирием кыкыгъжы зышлогъэхэм ялоф кызэзригъэпсын-кIагъштыри икыоу кыызгуры-лугъ.

Юф пшІэнзу уфаемэ, ор-орзу
ащ узэрэлъыхъун фаер, ахыщэ
ІэпыІэгъоу къзыгъэзэжыхъ-
рэм арагъэгъотыштыр зэрэ-

мыиный зэхэсыгъом хэлэжъя-
гъэхэм шъхъэихыгъэу кыыща-
гуагъэх.

Къэкължыхэрэм ясабийхэм адыгабзэри урысыбзэри арагъэшлэныр зэрэкиныштыр, япсауныгъэ кызызэшчыкълэ, анализу арагъэшыхэрэм апклэ зэратынэу хьурэр кыхагъэштыгъ. Ащ фэдэ уасэхэр хэти етых, ау къэкължыхэгъэхэм мылофымклэ фэгъэкълотэныгъэхэр зэрафашышхтэм бжж итых.

Ахьцэм нэмыкIоу шыгынкIэ, шхыныгъохэмкIэ къэзыгъэ-зэжыгъэхэм IэпыIэгъу арагъэ-гъоты зышIоигъо цIыфхэр шыIэх. Ахэр къызэрэхьылIэн гъэтIыIьпыIэ къызIэIухыгъэн фæе. КъэкIожыгъэхэм ясабий-хэр еджапIэхэм зэрачIагъэ-хьаштхэм егупшысэх, хэIы-пIэхэм алгъэхьух.

— ТфэмылъэкыщтымкІэ
шъудгъэгугъэщтэп, — кы-
Іуагъ А. Шъхъэлахъом, — ау
тызфэсакъыжыщт.

Мары Ыкыбы хэгэгүхэм
кварыкыжыгыгэху ильэсыбэ
хьуггэу кьуаджэхэм ащып-
сэухэрэм залуагыклаг, ахэм
чыгум удэлажэмэ, пшхыни
зыщыплэни зэрэбгыотыщыр
квал. Кьалэм дэхэм ащыщэу
псэуплэ нэклхэр зилэхэм, кьэло-
жырэ унагыохэм ащыщ еж
иунаеу унэ ещэфыфэ е фэтэр
кьегьотыфэ, ильэсныкыу-ильэс
иппальэу, изыгыэсынхэр кьа-
экльых.

— Сын фэдэрэ гумэкһыгъоу шъуиэхэр эклэ кыгтэшбухы-
лэх, — закыфигэзагъ кы-
зэхъагъэхэм Шъхэлэхъо Ас-
кэр. — Тэ ахэр пащэхэм анэд-
гэсыжыбштых, зэрэпльэкъу
тыкыжудеишт.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

«Цыфхэм ІэныІэгъу
сафэхъуныр сипшъэрылъэу сэлътэ»

Дэлэл Аскэр Псэйтику шьш, Яблоновскэм щэпсэу. КІэлэ-егьаджэу Іоф сшлэ зэхьум, Псэйтику гурыт еджапІэм шезгъэ джагъ. Унэгъо Іужьу кызызры-хьухьагъэр. Нымырэ тымрэ колхозым, нужым совхозым шылэ-жьагъэх. Аскэр ятэу Бэчмызэ бэ-шлагъэ идунай зихьожьыгъэр, ныр, Хъарыет, чыпІэжьым ис, анахьыкІэ Адам лъэхэс. Аскэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат Тэхьу-тэмыскэе районым ихэдзкІо округу N 24-мкІэ. ПсэолъэшІы-нымкІэ, транспортымкІэ, зэп-хыныгъэмкІэ, унэ-коммунальнэ хьызмэтымкІэ комитетым Іоф шешІэ. Поселэкшхоу Яблонов-скэм Іэпылэгъу фэхьу Аскэр.

Предприятиёу «СМУ-Кап-строй» зыфиГорэм идиректор игуадз. Мафэ кыс Дзэллым дэж лъэгун зигуэ кыаклорэр бэдэд. Цыфхэр ыштэнхэм тегъэпсыкыгъэгуэ кыэнэфэгъэ палъэм пымылхъу кыаклохэрэр ахэтых. Поселкэшхор кълэз гъэпсыклэм тетгу мэпсэу, мыщ дэсэр нэбгырэ мин 30-м лыкхэхъэ. Яблновскэ округым хэхъэх поселкэхуэ Новэр ыкли Перекатнэр.

Ахэм ащыпсэухэрэр хэтхэмэ,
цЫф пчъягъэр нэбгырэ мин
35-м ехъу. Арышъ, шлагъоп мафэ
къэс депутатым цЫфыбэ къы-
зэреуалэрэр.

Депутатым еж иокруг хэмь-хээрэ организациехэм, къяулы-къяушланлэхэм, предприятиехэм ялыкдохэр къяфакдохуу мэхуу. Сыда арууштэу зылкэхуурэр? Аскэр — цыфышулу, амал горэ илахэмэ, узфелзэлугуэр кып-фишлэшт. Гушылэм пае, Яблон-овскэ гурыт еджаплэу N 5-м иллык, еджаплэр округым кы-зэрэхимыкыблэрэр ышлээз, илээлу Дээлэлым фигээзагь. Еджаплэм хэлъ шъхыаныгъуп-чъээр жьы хъугагъэх, чьылэр аубыгъжыштыгъэп. Бэрэ зы-рымгъэукълэхуу шъхыаныгъуп-чъээжээр пластикэм хэшлы-кыгъэхэмклэ афызэблахъгъэх.

Джаш фэд МГТУ-м икѳута-
мѳу поселкѳм дѳтым ышгхѳѳ
клѳу афѳтыралъхѳагѳ. Урамѳу
Андырхѳуаем ыцѳѳ зыхѳырѳр
афагѳѳцѳклѳжыгѳ. Аш нѳмыклѳу
поселкѳм игѳогубѳхѳр агѳѳцѳ-
клѳжыгѳѳх. Депутатѳм кѳыфа-
тлупшыцѳр ахѳѳѳ закъор арѳл
лѳпылѳгу шлүшлѳ лѳфым пѳла-

гяхьэрэр, фирмэу зылурым
иамалхэри кыызфегъэфедэх.
ООО-у «СМУ-Капстроим» зэрэ-
районэу ишлуагъэ арегъэкы.

— Цыфхэм, предпринятихэм, организации эфэшхьафхэм, общество зэхэщэгэхэм лэпылэгур алысэггэлэсы, — ело Аскэр. — Кыппыгугьэу кыпфэклуагьэр лэныклэу лубгэклыкыныр емыклоу сэлбыгэ. Ощх ужхэм лэфыр дэи мэхьу, ошхыпсыр унэгьо шагухэм адэуцо. Урамхэм пшэхьо-мыжьоклэ жьггэир атыратакьозэ, шагухэм анахь лэтыггэху хьугэ. Насосхэмклэ псэу кыдачырэр псырыклонлэ трубэхэмклэ дэчынхэу игьо ифэрэп. Ар кызыыхэклырэр чыплэ-чыплэу трубэхэр сизггэхэш ары. Ахэм якукьэзын фэггэаггэхэм тишлуаггэ ятггэклы.

Адыгэ Республикэм илъэс кьэс депутат округ пэпчъ сомэ миллион кыфетIупшы. Ахьщэ бэклае фэдэу мэхьу, ау бошынэу узыфежэклэ, икIурэп. Сыда пIомэ кьэлэ гъэпсыклэ зифэ поселкэхшом Iофыгъоу дэлъыр бэдэд. А ахьщэм бэ шыгуыгъырэр, ежэ депутатыми бэ кырыгъэхьы шIо-

игъор, ау хьурэп. Ежъ анахь зи-
щыклагъэу ыльтытэхэрэм атегъэп-
сыхьагъэу амалхэр егъэфедэх.

— Мафэ горэм сикабинет
бзыльфыгъэ ныбжыкIэ кы-
чIэхыагъ, — кыIуагэ Аскэр, —
кычIэхыагъэр шыт, кыIлоштыр
кын кышхэу. СыпгэгъокIу
кызгъэблэгъагъ, кызгъэтыIу
сыгъ. Нафэ зэрэхуыгъэмкIэ,
сэкъатныгъэ зигIэхэм яобшествоу
Яблоновскэм дэтым итхымагъ.
IэпыIэгъу фый, Iофтхыабзэ горэ
егъэхыазыры. Зэрэсфэгъэхъоу
сиделагъ, лъэшъу ащ гуапэ шы-
хъугъ. Дэгъоу сэшIэ уиIэлоныр
зэрэмыпсынIагъор. ШымыIэм,
фоныкыуагъэм ащ фэдэ чIыпIэм
урагъзуо. Цыфхэм апае лъа-
горэм сидэхуытэу уишIуагъэ
емыгъэкIышты? Поселкэм сэ-
къатыбэ дэс, нэбгырэ пэпчъ
IэпыIэгъу ишыкIагъ. Обществэм
ипащэ илгъэсым кыкIоцI сомэ
мин заулэ ыпшшэкIэ кыкIуэ
кыратыкIэ ар зшIохыгъэ ху-
щтэп. Сомэ миллионэу къэра-
лыгъом илгъэсым кыкIоцI кы-
тIушшырэри мэкIэ дэд. Шысэ
дэсэхьын. Яблоновскэм кышчы-
зIуахыр кIэлэлчыкIу Iыгы-
плэм изакъоу сомэ мин 250-рэ

пэухьашт. КъатIупщыгъэ ах-
щэм ар ызыплIан. Ащ фэдэ
тхьапш IэпыIэгъу зэтыгъэн
фаер? КIэкIэу къэпIон хъумэ, ти-
фирмэ Iофым къыхэхыхъэу
гъэхьагъэ тшIын тIэкIышттэп.

Депутат ахьцэу Дээл Аскэр кыйэлаьхэрэр изакьоу ыгъэфедэрэп. Планэу зэхигъэуцуагъэр район администрацием ипачэ рехьылэ, нэбгыритлур юфым здыхэплэ, анахь зишкыгъэ шьыпкыэу алыгъэрэм йэпыгъур раты. Джащ тетэу, зэфэныгъэр лъапсэу илэу юфхэр зэдагъэцалэх.

Депутатыр ананх зыгыгүмэ-кырэмэ ащыщ поселкэшхом кэлэцкыкту спорт джэгүлэхэр маклэу зэрэдэтхэр. Ар хэуктоныгыгшоо гэтэрэзыгыгэн фае. Псэуальтэхэр шашлынхэ альэкынэу чыплэ дэгүхэр поселкэм илэх. Ахэр гэфедагэ-хэмэ, шогэшшоо кяхыштыр нафэ. Тэхутэмькоэ районымкэ хэдзккэ округу N 24-м ихэдзаклохэм Дэлл Аскэр ятлонэрэ уцгымо депутатэу зэрэхадзы-гэсмккэ хэукыагэхэн, бэ Юфгыбоу калэм зшлуыхырэр.

ХЪУЩТ Щэбан.

Адыгабзэ рагъашIэ

УсакIоу Нэхэ Руслѳан кызыхъугъэр непэ илээс 71-рэ мэхъу

Нэлүасэ шъузыфэсшIымэ сшIоигъор МыекIопэ гурыт еджапIэу N 11-м урысыбзэмрэ урыс литературэмрэ ыкIи адыгэ литературэр урысыбзэкIэ шызыгъэхьхэрэ кIэлэегъэджэ Iэпэласэу Нэхэ Надеждэ Иван ыпхъур ары.

Надеждэ усакIоу Нэхэ Руслѳан (дженэт лѳапIэр Тхъэм кырет) ишъхъэгъусагъ, зы пшъашъи зэдагъотыгъ. Чэчэным джырэблагъэ шыкIогъэ конференцием зыфэдгъэхъазыры зэхъур ары Наде нэлүасэ сызыфэхъугъэр.

Ащ темэу кыыхыгъэм сышигъэгъозагъ ыкIи упчIэжъэгъу сишыгъ. «Нахъ благъэу усшIэмэ сшIоигъу», ылуи иунэ сыригъэблэгъагъ.

Зэрэабзэу, бзылфыгъэхэр зызэлүкIэхэкIэ IофшIэным нэмыкIэуи бэмэ анэсых. Ащ фэдэу ежъ ишIыныгъэ гъогу шыщ пычыгъоэхэми сачигъэгъозагъ, иунагъо исхэм якъэбари кысфилотагъ, ипхъорэлъф цыкIуи нэлүасэ сыфишIыгъ. Надеждэ кышIотагъэм шыщэу зы пычыгъо лъэшэу згъэшIэгъуагъэ. Ащ игугъу къэсымышIын слэкIышIтэп.

Руслѳанрэ Надеждэрэ зэдапIугъэу, зэ-

далэжыгъэу зы пшъашъэ яI. ЫцIэр Зар. Ащ ыныбжъ икъуи, Александр псэогъу зы фэхъум, шъхъэгъусэм риIуагъ ежъ ыльэкъуацIэ зэблихъунэу зэрэфэмыер, ятэ ыльэкъуацIэ кыгъанэ зэрэшIоигъор, кIэлэцIыкIу кызыфэхъукIэ Нэхэ лъэкъуацIэр ыхъымэ зэрэшIоигъор. Ау а лъэкъуацIэр кIэлэцIыкIум ыхъыным пае яти а дэдэр зэриIэн фаеми игугъу фишIыгъ. КIалэм шIупшым ишIэжъ ыгъэлъапIэу, уасэ фишIэу ылуи а Iофым зи хымылхъэу НэхаекIэ заригъэтхыгъ. УнэгъуакIэм шъэо цыкIоу кыхъуагъэм Ратмир фаусыгъ.

Шъыпкъэр пIощтмэ, Наде кыIо-

тэгъэ къэбарыр лъэшэу сшIогъэшIэгъоныгъ. Шъхъэгъусэм ылуагъэм а урыс кIалэр кызыррезгъыгъэри, Зарэ арыгу кызырэкIыгъэри сегопагъэ.

— Руслѳан лъэшэу фэягъ шъао иIэнэу, ау инасып кыхыгъэп. Ащ Зарэ шыгъозагъ. Ары Руслѳан ипхъорэлъф цыкIум

лIакъом ыльэкъуацIэ ригъэхьынэу Зарэ зыкIырихъухъагъэр. Махъулъэр къезгъыгъэти, сэри пэрыохъу сафэхъугъэп, — еIо Наде.

Ратмир цыкIум илээситIурэ ныкъорэ ыныбжъ, лъэшэу щэгъушIукIых илахылхэр ыкIи кIэлэцIыкIум щэгъуыхъыгъэ зэрэусэкIуагъэм фэдэу ежъыри а лъэныкIомкIэ Iэпэлэсныгъэ кыыхъэф-

ным. Яшъыпкъэу дэлажъэх. Адыгабзэр рагъашIэ. Адыгабзэр зыщызэ-рагъэшIэрэ кIэлэцIыкIу ыгышIэу N 14-м макIо, адыгэ кIэлэцIыкIухэм ахэтэу адэджэгумэ, адэгъушыIэмэ, ыбзэ нахъ кызырритIэгъэщтым ехырэхъышхэрэп. Ятэжъ иусэхэм Ратмир цыкIум кысфеджэ. Анахъэу А.С. Пушкиным ипшысэхэу Нэхэ Руслѳан адыгабзэкIэ зэридзэкIыгъэхэр ары ар зэмызэхъыгъэр. Ежъ Надеждэ ишъхъэ тель кIэлэцIыкIум ицIыкIугъом кысгъэгъэжъагъэу кыдэбгъэхъумэ пшIоигъо IофымкIэ удэлажъэмэ шIуагъэ кызырритышIтым.

Непэ кытхэтыгъэмэ, Нэхэ Руслѳанэ ыныбжъ илээс 71-рэ хъушIыгъэ. Ау ныбжыкIэу идунай ыхъожыгъ. Арэу щыт нахъ мышIэми, ар Iофэу зыпылтыгъэр Нэхэ Ратмир Александр ыкIом лъыгъэкIотэнэу илахылхэр щэгъуыхъыгъэ, ар кыгъэшъыпкъэжъынэу, псауныгъэ пытэ иIэнэу тэри фэтэлэIо!

КIЭСЭБЭЖЪ Нэфсэт.

Адыгэ къралыгъо университетым бзитIушIэныгъэмкIэ илабораторие иIофышI.

КIэлэцIыкIухэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэ шIуагъэ кыгъэу зэхэщэгъэным ыкIи ахэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным яхыгъэ Iофтхъабзэхэм Адыгеим мэхъаншхэ щыраты.

МыекIопэ районым ит зыгъэпсэфыпIэхэу «Горная», «Лань», «Кавказ» зыфиIохэрэм анэмыкIэу, АР-м икIэлэцIыкIу ыгышIэхэми еджапIэхэми лагерьхэр ащызэхъагъэх.

ЕджэпIэ лагерьхэм ащыщэу бэмышIэу гурыт еджапIэу N 2-м кысщызэлүахыгъэм тыщыIагъ. Пчэдэжышхэ ужэу, кIэлэцIыкIухэр шагум дэтхэу тытефагъ. Лагерым ипашэу Гумэ Азидэ кытпэгъокIыгъ. Ащ кызырэ-тиIуагъэмкIэ, мыгъэ лагерым нэбгыри 105-мэ зыщагъэпсэфы, отряди 4-у кIэлэцIыкIухэр гошчыгъэх. ГъэрэкIо елытыгъэмэ, сабыеу джы зызыгъэпсэфырэр нахъыб. Зигъот мэкIэ унагъохэм къарыкIыгъэ кIэлэцIыкIухэр, унэгъо Iужъухэм арысхэр ары нахъыбэу мыщ зыщызгъэпсэфыхэрэр. Ахэм илээси 7-м кысгъэгъэжъагъэу 15-м нэс аныбжъ.

Отрядым ипашэхэм анэмыкIэу

МыекIопэ кIэлэегъэджэ колледжым истудентхэр.

— Амалэу тиIэм елытыгъэу зыгъэпсэфыгъо уахътэ кIэлэцIыкIухэм агу кынэжыным, гъэшIэгъонэу, шIуагъэ хэлтэу зэхэщэгъэным тыпыл, — еIо Азидэ. — ЕджапIэм кружокхэр щызэхэщэгъэх. КIэлэцIыкIухэм ашIогъэшIэгъонэу ахэм ахэлажъэх.

Сабыйхэр бгъэчэфынхэ закъор арэп пшъэрылхэу тиIэр. Типрограммэ кыдыхэлтытагъ кIэлэцIыкIухэм шIэныгъэ кызытышIт зэдэгъушIэгъухэм язэхэщэн. ГъогурыкIоным ишапхъэхэр амыукъонэу полицием

иIофышIэхэм зэдэгъушIэгъу адырIагъ.

Лагерым ипашэ тыдэгъушIэгъэ, мэшIогъэкIуасэхэм я Урысые обществэ иинспекторэу Алеся Григорьян еджапIэм къекIоллагъ. МашIо къэмыхъунымкIэ агъэфедэн фэе шапхъэхэмкIэ сабийхэм адэгъушыIагъ. КIэлэеджакIохэм ар ашIогъэшIэгъоны хъугъэ, упчIэу ащ кыритыгъэхэм хэукъоныгъэ ямыIэу джэуапхэр кыыртжыгъэх.

Пшъэшъэжыыхэм ыкIи шъэожыыхэм апкышIол гъэпытэгъэным, япсауныгъэ къэухъумэгъэным фэшIо Iофтхъэбзэ зэ-

фэшъхъафхэри зэхъащэх. Непэ тIо пкIэ хэмылхэу агъащэх. Пхъэшъхъэ-мышъхъэхэр, хэтэрыкIхэр, IэшIу-лүшIухэр аратых.

Мафэ къэс зэнэкъокъу зэфэшъхъафхэр афызэхъащэх. Спортыр шIу зыльэгъухэрэр мэкьюогум и 13-м кысгъэгъэжъагъэу гурыт еджэпIэ зырызхэм ащызэхъащэгъэ спартакиадэхэм ягуапэу ахэлажъэх, текIо-ныгъэхэр къащыдахых. МузыкэмкIэ Iэпэлэсныгъэ зыхэлхэм концертхэр, нысхъэпэ спектаклэхэр зэхъагъуцох.

ЗыгъэпсэфыпIэ лагерым мэфэ 21-у шагъэкIоштыр гъэшIэгъонэу зэрэзэхъащэщтым пылтых.

сабийхэм медсестрахэр, психологхэр ахэтых, физкультурэмкIэ,

музыкэмкIэ кIэлэегъэджэхэм Iоф адашIэ. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыпIэ лагерым иIофшIэн изэхэщэнкIэ IэпыIэгъу мэхъух я 10 — 11-рэ классхэм арыс кIэлэеджакIохэр,

ЕДЖАПIЭМ ИЗЫГЪЭПCЭФЫШIЭ ЛАГЕРЬ

Экскурсии зэфэшъхъафхэм макIох, автогородокым, бассейным, Лъэпкъ музеем, театрэм ренэу ащэх.

ПАТИКЪО Анет.

Пщынэ макъэм зыщилэтыгъ

КІэрэщэ Тембот имэфэкІ ин мафэ къэс нахъ къэблагъэ. Зэлашлэрэ тхэ-клошхор кызыхыугъэр 2012-м шышъхьэум и 16-м илъэси 110-рэ мэхъу.

МэфэкІ программэм кызырэдилытэу, а шапхэм итэу тхаклом илитературнэ музей Іофхьэбзэ зэфэшхьафхэр ренэу шызэхашхэ. Ахэм кІэлэеджаклохэри, студентхэр, егъэджаклохэр, культурэм илофышлэхэр — зэкІэ КІэрэщэ Тембот итворчествэ зикласэхэр чанэу сыдигъокІи ахэлажъхэ.

Музеим илофышлэхэри агуапэу цыфхэм яжэх, къаклохэрэм Іэдэбныгъэ ахэлъэу апэгъокІых, экскурсиехэр афашлэх.

Мэкьюогъум и 14-р бэрэ агу къэкыжышхт тхэклошхоу КІэрэщэ Тембот итворчествэ зикласэу лыплъэхэу, зэзыгъашлэхэрэм. Мы гъэмэфэ мэфэ чэф дахэм музеим шызэлулагъэх куп зэфэшхьафхэр: АР-м иветеранхэм ясовет хэтхэр (нэбгырэ 12) ыкІи тхаклом ичыплэгъухэу, икыуаджэу Кошхьаблэ кыкІыгъэхэр. ЯтІонэрэр купышхо хъазырыгъ. Мыщ хэтгыгъэх кІэлэеджакло анахъ тхылъеджэ хъупхьэхэр, районымкІэ лъепкэ творчествэм и Унэ илофышлэхэр. Мыхэм тхэкІошхор зэрагъашлэ зэралъэкІэу, итхылъхэм аджэх, рэгущох.

КІэрэщэ Тембот ищылэныгъэ ыкІи итворческэ гъогу дахэу къафырилотыкыгъэ музеим инаучнэ Іофышлэу Юналые Заремэ.

Зэхыхырым, алъэгъурэм бэ цыфхэм агу кыгъэкІыжыгъэр, зэригъэгупшысагъэхэр.

Тембот ироманэу «Насыным игъогу» («Дорога к счастью») урысыбзэкІи кыдэкІыгъагъ) хэта емыджагъэр, зэхэзымыхыгъэр, тыхыгъэ спектаклэм емыплыгъэр? Ащ фэдэ къэгъотыгъуай.

ЩылэкІэ-псэукІэ гъогу шыуамбгъом ушынасынышлэном сыда анахъэу ишыклагъэр? Мы упчІэ иным джэуап кыритыгъ КІэрэщэ Тембот. Романым осэшлэ кыфашыгъ, СССР-м и Къэралыгъо премие кыфагъэшхошагъ. Ау цыф жыгъэхэм — мэкъумэщышлэхэм, еджагъэхэм, гъэсагъэхэм, еджаклохэм, нахыжъ Іушхэм тхылъым уасэу ра-

хо тхэклошхоу КІэрашхэр зэричыллэгъум, зэрэІэпэласэм. Кошхьаблэхэу музеим къэкІуагъэхэри адыгабээр зыгъэбээрэбзэу, зыІэтэу псэугъэ Тембот рэгущох. Лъэпкъым идахэ иІотаклоу КІэрашхэр Адыгэ Республикэми, Темыр Кавказми, Урысыеми, нэмыкІ хэгъэгухэу ипроизведениехэр зынэсыгъэхэми ащэгъэлаплэ.

Лъэпкъым шлу фашлэу ушылэныр насыныгъэба! Къыдэхугъ джа гугъэ

тырэри анахъ осэшхом пэщачэ.

Мары АР-м иветеранхэм ясовет хэтэу, тарихыымкІэ кІэлэегъэджагъэу, Дондуковскэм шышэу (Мыекъуапэ джы щэпсэу) Вера Вороновам КІэрэщэ Тембот ироманэу бэшлагъэу кыдэкІыгъагъэр, «Дорога к счастью», ылыгъ, ыгъатхъэу бэрэ ыджыжыгъ, иклас тхаклоп, адыгэхэр, тхылъыр егъашлох, рэгущыгъэу.

иныр КІэрэщэ Тембот.

Арышъ, мэфэкІ инэу къэблагъэрэр лъэпкъым имэфэкІ.

Экскурсии-къэлотэныр ыкІэм фэкІо, зэхашлэхэр нахъ къэбырсырыгъэх. Кошхьаблэхэр къэкІотэрэ мэфэкІыр хъяршышхоу зэлуахыным фэхъазырых: уай-уай, зипщынэ макъэ Адыгеим имызакъоу, нэмыкІ къралхэми ащылугъэу Табыхъу Мыхьамэт ылапэхэр пщынэм нэс-нэмысых, къэшхо ордэ жынчыр кырегъэпшыкІулукІы.

Пчэгур кызылэокІоты, Іэгутеом зэІэты. Жъи, кІи къашъом епхъуатэх: джащ дэжым зыфэшылэгъэп ветеран бзылфыгъэу Вера Вороновыми, ылъа-къохэри хылыгъэхэп, ыгукІи псынклэ... Цыф лъэпкъыбэу Адыгеим щызэдэпсэухэрэм ямамыр псэукІэ зерэІэт!

НыбжыкІэхэр! Ахэр бзыоу мэхьарзэх, уатеклоштэп. Табыхъу Мыхьамэт ипщынэ мэбээрэбзэ цыфыбэмэ агу ыгъэшлоу, арыба хъярыр зыклэтыгъор.

Адэ КІэрэщэ Тембот игушъхьэгъомылэ сыда ыуасэр, нэбгырэ тхьапша ар Іус зыфэхъугъэр? АхэмкІэ адыгэм ыкІи нэмыкІ лъэпкъхэм ялІэужхэр аплух, агъасэх, арышъ, Тембот ишлушлагъэ мыкІодыжын тын.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

Адыгабзэм хэта фэІазэр?

Къэстхышхым зи кІэ хэлъэп, ау Іофыгъом сегъэгумэкІышъ, сигукІае кысІотыкІы сшІоигъу. Бээр, шыпкъэ, унагъом кышщегъэ. Ащ илэ бээр ары кІэлэцІыкІуи Іулъы хъурэр. Илъэс 50 фэдизкІэ узэкІлэбжыкІэу, хъугъэ-шІэгъэ гъэшлэгъон зэрэдунаеу тегущыІэгъагъ. Ар сабыеу тыгъужхэм мэзым адыхэсэу аплуштыгъэр кызырэгъотыгъагъэр ары. КызыратхыжыгъагъэмкІэ, а сабыим цыфыбзэ Іуалъхьажын алъэкІыгъэп. ЦыкІуэз ымэкъэ бзэпсыхэр зэмысэгъэ макъэхэр кылонэу рагъэшлэжышъугъагъэп — сьд фэдэрэ бзи цыфымкІэ нахъ зэгъэшлэгъошлу зыхъурэр ицІыкІугъор ары. Ары кын къэзышлэрэр нэужым ащ Іоф дэпшІэныри. ЕтІани зизэгъэшлэн кын дэдэмэ адыгабээр ащыш. Ари бэрэ зэхэмыхэу, икъоу урымыгушылэ зыхъукІэ, кызылэкІэгъэхьэгъуай.

Илъэс 27-рэ кІэлэцІыкІуи Іыгышлэм сышылэжыагъ. Ащ инахыбэм адыгэ фэшхьаф зэрымыс группэмэ Іоф ащысшлагъ. Къыныгъэ, ау сьдэу охътэ шІэгъуагъ ар! КІэлэцІыкІухэр ежыжырэу адыгабзэкІэ зэдэгущыІэщтыгъэх, усэхэм ІупкІэу къаджэщтыгъэх, ордэхэр агу къадеІэу къалоштыгъэ, адыгэ шэн-хэбзэ зэхэтыкІэхэм афэдгъасэщтыгъэх. Тэри тиамал кызырэхьэу ахэм яшІэныгъэхэм ахэдгъэхьоным тыпылгыгъ. АщкІэ щытхъур яфэшъуаш кІэлэпІухэу кІэлэцІыкІуи Іыгышлэу N 28-м шылажъэщтыгъэхэм, джыри шылажъэхэрэм. Зетэгъажьэм материалы, методическэ ІэпыІэгъуи шылагъэп, тыгу кІодэуи кыыхкІыгъ, ау икІыгъохэр къэдгъотышхыгъ, институтым филологиемкІэ ифакультет иадыгэ отделение кызыухыгъэу кІэлэцІыкІуи Іыгышлэм шылажъэщтыгъэхэм ашлагъэр гъуэнэнч. Джы кызынэсыгъэм ныжъ-тыжъэу, ны-тэу зисабый тыдэ-

лэжыагъэхэм тызалукІэкІэ, «тхьашъуегъэпсэу» кытаІо. Ары шъхьае, ар «гъагъэр» ары. Джы хъурэр гухэкІ.

Пенсион сыкІуагъэу сышсымыи, адыгабзэм илофыгъохэм самыгъэгумэкІэу щытэп, сызщылажъэщтыгъэ кІэлэцІыкІуи Іыгышлэри сыбгынэгъапэп. СычІахэуи мэхъу, сшІофшІэгъухэми салокІэ. ГухэкІ дэдэу кысылыІэсыгъэр джынэс тшІагъи, дгъэхьагъи зэкІэ хъаулые зэрэхъурэр ары. Непэрэ адыгэ кІэлэцІыкІухэм янасып кыыхыгъэп. Арэушхэу сзыгъаІорэр ІофшІаІэм зэхьокІыныгъэу фашыгъэхэр ары. Мыщ фэдизрэ илъэсхэм кыэтухъумагъэр, лъыдгъэкІотагъэр, тыздэлэжыагъэр пкІэнчъ хъугъэ. Адыгэ сабыхэр язакъоу, аныбжэ елытыгъэу, группэ шъхьаф зэрашышхыгъэм «къащ» тырагъэу-цожыгъ. Джы зэкІэ сабыеу зыныбжэ зетэфэхэрэр зы группэ щаугъоинхэу унашъо ашлэгъ.

Хэта ащ фэдэ унашъо зышыгъэр? Зымы теубытагъэу кыІорэп ар, ау ныдэлъфыбээр адыгэ сабий цыкІуэхэм зэрэдгъашІэщтыгъэ амалхэм лъэбгъушхо къарадзыгъ. «ЗэкІэми зэдэжыгъашІ», — аІо. Ау зыгорэм егупшысагъа ащ фэдэ унашъо зышыгъэр?! ІэхьотегъэкІэу, джау сьдми «арагъашІэрэр» яІэубытыпІэу Іофхьэбзэ зэе-тІуаехэр зэхашхэ. Ахэм къащэгъэлъэгъорэ тІэкІум комисион хэтхэр егъэразэх, ау ащ зи пкІэ зэримыІэм егупшысэнхэу фаехэп. Лъым хэмылър къэушышхэп. НэмыкІ лъэпкъхэм абзэ зэбгъэшІэныр зэрэкІыныр зэкІэми ашІэ, ау адыгабзэм изэгъэшІэн зэрэкІын дэдэр зыушэтыгъэхэм кыуалошт. ТакыкІэ 15 — 20 тхьамафэм зэ сабиймэ гушылэ зытІуаеуагъашІэкІэ, бээр зэхамыхэу, рымыгушылэхэмэ зи мэхьанэ иІэп.

Псэрэ къэбар горэ сянэжъ кы-

Іотэжышхыгъ. Сабыим лэныстэр кышштагъэти, янэжъ ар Іихынэу фежъагъ. Ау адрэр гыи зэхъум, нэжъым лэныстэр ащ ритыжыгъ. Рыджэгъоу ыІозэ, сабыим лэныстэр ынэ кІиІужыи, нэлъэныкыо нэшъоу къэнагъ. Ины хъуи, къехъуІагъэр зэрэтхьамыкІагъор, илэгъухэм зэрэфэмыдэр кыгурыІоу, къезыхьоньхэри кыыхкІыкІэ зэхъум, ыгу еІэжыгъэу янэжъ еупчІыгъ арэушхэу кызылэкІухъуІагъэмкІэ. Нэжъым хъугъэр филоагъ. Пхьорэльфым дао иІэу ныжъым рилуагъ: «Нэжъ, сыгъыгъэми сызэлунэжыныи, лэныстэр сшІыкыгъагъэмэ, сьнэ кээнэныеба!» Ащ гушпысэхэр уегъэшІых: тикІалэхэм зэхашІыкІ хъумэ, дао къытфашІыжын, яныдэлъфыбзэ зэрэмышІэрэм иягъэ къахьынуи хъун ыІыэкІын.

Ар кызыгурыІоу тхэтэр макІэп, ау Іэпэдэлэныгъэм зэкІэми лъахъэ атырелъхъэ. Теубытагъэ хэлъэу ащ игъэцэкІэн зи пылэп. Чылэхэм адэсхэр нахъ макІэ мэхъух, зэкІэ къалэмэ якІужыи. Бзэм изехъаклоу тызщыгъышхыгъэ чылэхэр нэкІых. Къалэм щыпсэухэрэм зырыз нылэп ыгу етыгъэу зисабыйхэм адыгабээр языгъашІэрэр: зыхэм уахътэ яІэп, зыхэм ежъхэми адыгабээр аІульэп, бэкІаехэми ар ямыщыкІэгъахэу алыгъэ. Дунаир зэрэхъурэмкІэ, арэушхэу кычІэкІыным уенэгъуен ыІыэкІын.

Мы ауырэр кІэтхыкІыжъэу шылагъэм тэ тиунагъо исхэр зытхыгъэ урыс бзылфыгъэм ыгъэшлагъоу кытфилотэгъагъ адыгэхэм ащышхэм яныдэлъфыбзэ урысыбээр арэу зэрагъэтхышхыгъэр. СшІэрэп сыхэу-укомыи, ау ар ащ фэдизу умыгъэшлагъоми хъушхэ — сыда бзэу уимыщыкІагъэм изэгъэшІэн пшъхъэ зыкІебгъэузыжышхыгъэр? Ахьщэр уихъоу, узетегъэпсыхьагъэу, узыфаер зэкІэ зэбгъотыІэжъэу ушыІэмэ, бзэу узэрыгушылэщтым мэхьанэ иІа?

Гъэнэфагъэ, шъхьадж фэлъэкІышхыгъ ышІэмэ, тыбзэ кыэтухъумэн тІыэкІышхэ. Ар тимыІэжыкІэ, тылэпкъыжышхыгъэп. Тежъугъэгупшыс ащ.

ХЪАУДЭКЪО Сап.

Мыекъуапэ.

ТИСПЕКТАКЛЭХЭР Ахьщэр шІульэгъум нахъ лъаплэ?

Артист цІэрыІохэр зыхэлэжъэхэрэ спектаклэхэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние кышщэгъэлъэгъонхэр зэхэщакІомэ шэнышлу афэхъугъ. «Подыскиваю жену. Недорого!» зыфилорэ спектаклэр режиссерэу Михаил Церишенкэм ыгъэуцугъ. Пьесэр Сергей Беловым ытхыгъ.

Джырэ уахътэ нахыІэрэ режиссерхэм комедион зыфагъазэ. Цыфыр агъэщхыным, кыныгъоу иІэр тырагъэуным пылхъэу плытэщтми, зэфэпхысыжыкІын плъэкІышхыгъ макІэп. Артистхэу Гавриил Гордеевым, Олег Верещагиным, Наталья Медведевам, нэмыкІхэми ярольхэр дэгъоу къашІых. Спектаклэм купкІэу иІэр кызырэгъэлъахэрэм шІыІэныгъэм ухеш.

КІалэм пшъашхэр шлу ыІыгъэгъу, шІухьаф-тынхэр фишІыгъэх. Унагъо ышІэ шІоигъошъ, епсэлъыхъо, ау щыІэныгъэм хилъагъорэр нэмыкІ. Шлу ыІыгъэгъу пшъашхэр унэм кызехъэм зекІокІэ дэйхэр кыыхэфагъэх. Пшъашхэм пэшІорыгъэшъэу ахьщэр зыдэшлыгъэр зэригъэшІагъ. КІалэр унэм зекІым нэгъэуіпІэпІэгъум кыкІлоцІ ахьщэр ыштагъ, зыгъэбылгыгъ.

Ипсэлъыхъоу зызылгытэжышхыгъэ кІалэр унэм кызехъажыкІым ахьщэри, пшъашхэри ыгъотыжыгъэхэп. Ар лъэшэу ыгу къеуагъ. Псэлъыхъо кІалэр ахьщэм изакъоіп зэгупшысэрэр...

«ЗэкІэри ахьщэмкІэ пхъожын плъэкІышхэ? Тьдэ шыла шІульэгъур? Пшъашхэр шъхъэгъусэ кысфэхъу сшІоигъоу гугъэхэр сшІышхыгъэх. Сыда арэушхэу пшъашхэр кызыкІыздэекІуагъэр?» — еІо псэлъыхъо кІалэм.

Ахьщэм нэмыкІэу цыфым сыда анахъэу ыгъэлаплэрэр? УпчІэм иджэуап спектаклэм щызэхэтымыхыгъэми, сценэм артистхэм комедион кышщэгъэлъэгъуагъэм гушпысэу кыыхэпхын плъэкІышхыгъ бэ. ШІульэгъур цызыгъэзыгъэ пшъашхэу ахьщэм дихьыхыгъэр сьдэушхэу псэушхэ, иныбджэгъумэ яплъыжышхыгъ? УпчІэм упчІэр кыкІэлъэкІо, икІэрыкІэу джэуапым улъэхъу.

НыбжыкІэ балетыр

Кубань иныбжыкІэ балет филармонием спектаклэу кышщэгъэлъэгъуагъэми цыфымэ еплъыгъ. «Любовь в Париже» — джыри ащ зэреджыагъэхэр.

Урысыем инароднэ гъэхьагъэхэм ахэхьэрэ Іофхьабзэхэу 2010-рэ илъэсым кышыублагъэу зэхашхэрэм спектаклэр ащыш. Балетыр зышІогъэшІэгъонхэр театралънэ къэшІынхэм яплъыгъэх. Культурэм хэхьоньгъэхэр ышІынхэм ныбжыкІэхэр зэрэлажъэхэрэм уасэ фашыгъ. (Тикорр.).

Абхъаз новеллэхэр

Джон Пристлирэ Бжъаные Шыхъанчэрыерэ

ЛАКЫРБЭ Михаил,
абхъаз тхакь

Зельашлэрэ инджылыз тхакь Джон Пристли 1946-рэ илээсым Советскэ Союзым кызэклом, Абхъазым ичыплэ зэфэшхьафхэми ащылагъ. Абхъаз лыжхэм яакъылышлуагъэрэ яшлуагъэрэ Инджылызым шлуклэ, дахэклэ ягугъу зэрэащышлэрэм шыгуа-зэти, ахэм ащышхэм алуклэмэ, адэгущылэмэ шлоигуагъ. Ар кыдалыты, тхакломрэ ишхъэгъусэрэ грузин тхаклуитлу ыкли зэдэклактор ягъусэхуэ, Сыхъум километрэ тлоклитлу-клэ пэчыжъэ чылэу Тамш илээсишлэрэ тлоклитлурэ блырэ зыныбжэ Бжъаные Шыхъанчэрыеу шыпсэурэм дэжэ ащыагъ, ау ар унэм рагъотагъэп.

Кызэрэчлэклэгъэмклэ, колхоз сэнашхьэр лузыхыжырэ ичылэгъухэм аделэнэу кьуагъэ. — Ащ Иоф зэришлэрэ шлыклэм сеплыы сшлоигъу, — кьэгулагъ Пристли.

Хьаклэр зэрэфаем тетэу, колхоз губгъом, сэнашхьэр зышылуахыжырэ чыплэм ащэх, метрэ пшыкьлутф зильэгъгъэ дэшхо чыгышхоу, зышхьапэхэм анэсыжъэу хьурэябзэу, блэм фэдэу, сэнэшхьэ бжэлэ гъумыр кызэшэкьыгъэм дэжэ гуащагъэх. Чыгым дэшхорэ сэнашхьэрэ, тлүмэ язэу нахьыбэр кьэшлэгъуаеу, пизыбзэу пытыгъэх. Абхъаз чылэхэм ащ фэдэ чыгхэр бэу кьащыкы-

штыгъэх. Чыгым узэрэтесэу абхъаз шхыныгъоу чурчхелэ шыгъаклэм фэдэмклэ зыщыбгъэтхэн плэкьыштыгъэ.

Хьаклэхэр кьэзышгъэхэ сельсовет тхьаматэр, чыгым дэплъыезэ, маджэ:

— Шыхъанчэрий, кьехыжъ! Хьаклэхэр кьыпфэкьуагъэх! — Хьаклэу кьышагъэхэм абхъазыбзэ зэрамышлэрэм ичыхъэ пытэ телъэу, кьыпигъэхьожьыгъ: — Хьаклэхэр бащэрэ кьыпфэкьох, Иоф уагъашлэрэп. Ори уихьаклэхэми сышъозэщыгъ!

Хьаклэхэм амыгъэшлэгъон амылэкьынэу чыгъ шхъэпэ шыпкьэм ыльэныкьоклэ кьы-луклэу нэшло-гушлуагъэ кьы-хъшырэ мэкъэ чэф зэхыхыгъ:

— Шъеублагъэх, шъеублагъэх! Сэ хьаклэхэр сыдигъокли сигунэсых, боу сигуагъэ!.. Ау тыдэ шыла мы клэлэ гумзагъэр? Джыри зыгорэм чъэгъэн фае! Ащыгъум, Тараш, убыт о лальмэкьыр, сэри мары сыкьехыжышты.

Зэклэми алыгъу клэпсэ кьы-хъэм пышлэгъэ лальмэкъэу сэнэшхьэ кьыпычыгъаклэр зэрылгъу кьехырэ. лальмэкьым сэнэшхьэ шлуцлэ лэпкьэу «Изабеллэклэ» заджэхэрэр изыбзэу илыгъ. лальмэкьым ыуж итэу чыгыпкьыр пытэу ылэхэмклэ ылыгъэу кьехырэ хульфыгъэр алыгъугъ. Чыгум кьэсынклэ метритлу фэдиз

кьэнагъэу, кьин кьышчымыхъоу кьепклэхь, хьаклэмэ апашхьэ кьыуцуагъ. Ар илээсишлэрэ тлоклитлурэ блырэ зыныбжэ Бжъаные Шыхъанчэрий арыгъэ. Ащ итеплэ зэклэми амыгъэшлэгъон алыгъыгъэп: лъэ-пэлыаг, ишыгъ, лыеу лы телъэп, зэклэупкьагъэу, Иофшлэным фытегъэпсыхьагъэу, зэкьужэу фэпагъэ. Ынэгъу зэлухыгъ, ынэ шхъуантлэхэр гуаплгъэу, лушэу маплгъэх, щхы маклэри кьаклэшы.

Шуфэс зэрахи, нэлуасэ зы-зэфэхьухэм ыуж бысымым хьаклэхэр ядэжэ ригъэблэгъагъэх. Зэдэклактор илэпылэгъоу Пристли бысымым зыфегъазэ:

— Абхъаз лэпкьым нахь блогъэу нэлуасэ сыфэхьумэ, ищылаклэ зэзгъашлэмэ сшлоигъоу шъуихэгъэгъу сыкьэ-кьуагъ.

— Ар дэгъу. Сыд адэ, силэпкьэгъухэр угу рыхыгъэхэ? — кьэупчлагъ Шыхъанчэрые.

— Ар джыри кьэслон слэкьыштыгъом, — джэуап кьетыжыы Пристли. — Сыкьы-зыкьуагъэр мэфиплэ нылэп зэрэхьугъэр.

— Ар бэп, ау силэпкьэ ищы-лаклэ щыц лэныкьо горэм уналэ тебдзэн, кьыхэбгъэшын, уасэ фэпшын плэкьыштыгъэ, — кьыкьигъэтхыгъ бысымым.

Хьаклэр тлэкьу кьэукьытагъ, игъусэхэм яплыи, кьыгурымы-

луагъэу кьэупчлагъ:

— Исыд фэдэ лэныкьоу шуагъи?

— Иеплэкьлэ-еклоллак! — джэуап кьетыжыы ащ. — Чыплэ дэеп ныла силэпкьэ кьы-хыгъэр ищылэныгъэ шигъэп-сыным пае? Шъыпкьэба? Тыгъэр, пхъэшхьэ-мышхьэ-хэр, кьэзгъагъэхэр мыщ цынэ-хьох!

Шыхъанчэрые, бысымыр ыушлэгъоу, фычлэплыгъ:

— О уцъыф гъэсагъ. Кьы-сэплэна, шыпкьэмрэ пцымрэ язэпчыжыагъэ сыд фэдиз хьу-ра?

Пристли, ытамэхэр зэфищэ-хи, кьыуагъ:

— Сэ кьызэрэсшлошлэрэм-клэ, ахэм язэпчыжыагъэ ины. О сыдэуштэу кьыпшлошлэра адэ?

Лыжыым ышхьэ маклэу ыгъэсысыгъ:

— Хьау, лэхьомбиллэ нылэп зэрэхьугъэр!

Кьыуагъэр кьыгъэшхьып-кьэжъэу ынэ кьуагъэр ытхьа-клумрэ азыфагу иль дэбжы-кьум лэхьомбиллэры тырилъ-хьагъ.

— Нэхэмклэ плэгъурэр — шыпкьэ, ау зэхэпхьэр пцлэу бэрэ кьычлэкьыжъэу мэхъу. Зэхэпхьэр пстэури пшлошъ бгъэхъу хьуштып. Тэрэзба?

— Ары, ар тэрэз! — кьэзэ-гыгъ Пристли.

— Джыри зы упчлэ кьыпфыси!, — Шыхъанчэрые гушылэр лъегъэкьуатэ. — Сыда тыкьэзыуцухьэрэ дуна-им цыфым нитлу, тхьаклуитлу, итлу, лъэкьуитлу кьызыретым, зы жэ нахь кьызыкьырымь-тыгъэр?

— Ащкли о уишлэшлэ тшлэмэ тшлоигуагъ, — кьыуагъ Пристли.

— Дэгъу, ащи джэуап кье-стын, — шхъэлыгътэныгъэ ин хэлъэу кьелэ Шыхъанчэрые. — Цыфым бэу ыльэгъун, бэу зэхихын, бэу кьыкьлухъан, Иоф ышлэн, ау маклэу гушылэн фае. Ащ сэри илээсишлэм кьехъу-жыгъэу сырэгъуазэ, сищылэ-ныгыи тесэгъэпсыкьы.

Пристли зэхихыгъэм рзэ-ныгъэшхо хигъотагъэу, лы-жыым игушпысаклэ шлогъэ-шлэгъонэу игушылэгъу еп-лыгъ.

— О уишлэшлыкьлэ, кьыса-люба, бэгъэшлэным сыда шъэ-фэу хэлъыр? Сэри бэрэ сы-щылэ сшлоигъу, — кьэупчлагъ Пристли.

— Уишылэныгъэ ор-орэу умыгъэкьлакуи, ар кьыхъэ хьушты! — емыгушпысэжъэу, те-убытагъэ хэлъэу Шыхъанчэ-рые джэуапыр кьытыжыгъ.

Урысыбзэм техыгъэу адыгабзэкьлэ зэдыдзкьыгъэр ХЬАУДЭКЪО Шыхьамыз.

СЭМЭРКЪЭУМ, ЛАКЪЫРДЫМ ЯКЪОГЪУП

Адыгэ хэми ар яклас

Агэ сыга
нклашъэхэр
кьэзыгъэсысы-
штыгъэхэр?

Ахьмэд зэрымытым лэти-шъэ ригъэуцозэ, кьэбар кьы-лотэныр иклас.

Пчыхъэм кьоджэгум ит ту-чаным щызэхэт купым зыха-хъэм ахилуагъ мэзым пхъэ кьышишынэу зэклом тыгъу-жыишъэ кьышильэгъугъэу.

— Тыгъужыишъэ дэдэ плэгъугъэпэнэуи?! — Ахьмэд ишэн ешлэти, лы тхьагъэпцлэу ахэтым ыгъэшлагъо фэдэу зыкьышлэу кьэупчлагъ.

— Ары, слэгъугъэ тыгъу-жыишъэ, — ылуагъ Ахьмэд ынэ кьэмыуцакоу.

— Ашъыу, умыло, — ащыщ горэм кьыфидагъэп. — Ащ фэдэ хъун ыльэкьыштыгъэ.

— Адэ сымылэгъугъэу пцлы кьышхуфэсэу кьып-щэхъуа? — зэкьагло илагъэп Ахьмэд.

— Ахьмэд, балоба тыгъужы-шъэр, шыпкьэу кьало ты-гъужэ тхьапша плэгъугъэр? — нэмыклэ гори кьэупчлагъ.

— Шъэ дэдэ мыхъушты-гъэнкли мэхъу, ау зыбгъупшлэ зэрэхъуштыгъэм сыкьэупчлэ-жырэп, — ылуагъ Ахьмэд.

— Ари бэ, — ыштагъэп ку-пым.

— Ащыгъум шъукьедэлу, — ыльхъуамбэхэр чыуплланкьэхэзэ кьылытэнэу кьыригъэжыагъ Ахьмэд, — Сисэмэгубгьуклэ зыгорэм пклашъэхэр кьыши-гъэсысыштыгъэх. Ар зы. Си-джабгьукли ары. Ар тлу. Сапэ-кли ары. Ар шы...

— Олахъэ зы тыгъужыи умылэгъугъэм, — зыфэщыла-гъэп лы тхьагъэпцым.

— Ар луаклэ хьуна! — Ахь-мэди клэкууыкьыгъ. — Адэ сыда пклашъэхэр кьэзыгъэсысыш-тыгъэр?

— Укьыттеклуагъ, — щхы-гъэ купыр.

Дэхэфэшлэу
зыкьешлы

Зэныбджэгъуитлу пшъашъэ горэм дэжэ псэлъыхъо зэдэ-кьуагъ. Зым, Хьасанэ, ыпэкли пшъашъэр ыльэгъугъэу, ыгу рыхыгъэти, ары зыфэпсэлъы-хъоштыгъэхэр. Пшъашъэр кьызехъэм, игъусэ клалэм, Тем-бот, ельэшаоу кьышхыгъ.

— А зыкьом фэбэгъон, пшъашъэ лъащэм чэщ ушыхъу-гъа, нэмыклэ бгъотыштыгъэ-ба?! — ылуагъ Тембот пшъа-шъэм дэжэ кьызекекьыжхэм.

— Хьау, лъащэп ар, дэхэ-фэшлэу зыкьешлы нылэп, — ыгу рыхыгъэ пшъашъэм дагъо

горэ илэу зэхихынэу Хьасанэ фэягъэп.

Зэрамылоу хьугъэ

Пчыхъэм гъусэ илэу Хьусенэ унэм кьыхьахыгъ. Пщэры-хьаплэм ипсэогъу шылэти, ащ дэжэ кьуй рилуагъ:

— Хьаклэ кьытфэкьуагъэшлэ, ланэ кьытфэшлэ.

— Хэта? — кьэупчлагъ За-ремэ.

— Кьуаджэм кьыкьыгъ, гу-рыт школым кьышыздеджа-гъэмэ ащыц.

— Тязэшыгъ мы кьуаджэм кьыкьыхэрэм! — кьызыгуб-жыкьыгъ Заремэ. — Яцуа-кьэхэм псынжыыр апытлэты-клэу, ягъончэдхэр ушлоижхэу кьуаджэм кьыкьыгъэхэм са-теплээнкли сызэрэфэмыер пшлэзэ, сыда кьызкьысфэплэ-шъухэрэр?

— Сыда сэгбгъэшлэшты-гъэр? — зиухыжыныу пы-хьагъ Хьусенэ. — Урамым сызшылоклэм, адыгэ шэным сыхыыхи, зэрало хабзэу, «кьеб-лагъ» зыслом, сауж кьыхьагъ.

— Пшыгъупшэжыгъа гьом-ылапхъэхэр лэплэ дэдэ зэ-рэхъугъэхэр, тэ тшхын икьоу тымыгъотызэ, зыгорэ тхьаклэн тлэкьына!

— Пшхын умыгъотми, боу-лымэ лэшлэ унэм еу, — Хьусенэ ылуи, хьакушхъэм тет шы-уаным ишхьатепло тырихыгъ.

Гур кьыгъэшхэкьлэу пэхъэ сты-ры ащ кьырихыгъ. — Мары-ба лымрэ картофымрэ зэхэгъэ-жъэгъэхэу хьазырэу шылэба! Хьаклэм ар кьыфитебгъэуцо-мэ ерзэгъ.

— Уихьаклэ лы езгъэшхышты, ара?! — Заремэ фэгъэхэп илэ кьыуагъэр ытхьаклэмэ ригъэ-хъанэу. — Гьаблэ ыгъэлэшткли ар кьыфэсштэным ушымы-гугъ. Боу джы лыр лъаплэ. Тыгъуасэ сшылэгъэ лэпсым шыш, лэ хьомылыжъэу тлэкьу кьэнажыгъэшлэ, ар кьышхуфы-тезгъэуцоми шъуезэгъ.

— Ар хьуна! — ыдагъэп Хьусенэ. — Егъашлэм тиунэ кьимыхьэгъэ хьаклэм ащ нахьклэ темыгугъоу кьуаджэм клэжыымэ тиубыжыын. Ежэ иунэ сызыхьэрэм, ащыцэу кьысфашлэжыштыр амышлэу лыры шъузыри мэгулэх.

— Зилэм ладжи ишлыкь, — илэ едэлунэу фэягъэп Заремэ. — Ау арэу уиныбджэгъу уфэгумэкьлэу кьышхыбгъэхъу пшлоигъомэ, сэ зы хэкьыплэ кьыпфэгъотын.

— Кьало.

— Хьаклэм дэжэ узычлэкьы-жырэп шъузэрыс унэм ипчъэ кьимыгъас. Пщэрыхьаплэм ипчъэ лухыгъэу сэри кьэзгъэ-нэшт, — игухэлъ кьелуатэ За-ремэ. — ланэ кьыфызэлусхы-штэу хьаклэм кьышхыгъэхъу-ным пае хьакъу-шыкьу макъэ-хэр кьэзгъэлэуштыгъ. Етланэ

щыуан нэкьыр хьакушхъэм кьесыдзыхышты. Ащ ымакьэ зызэхэпхьэрэм о пчъэшхьалум кьытеуцуи, хьаклэми зэхихэу мэкъэ лэтыгъэкьлэ кьало: «Ала-хьым ешлэ, лыгъэжыагъэр зэ-рылэ щыуаныр умышлахэу хьа-кушхъэм кьедзыхыгъэшт-тын?» Сэ «ары» слошт. О кьа-ло: «Кьло, джы ащ хэпшыкьа-жышхъун шылэп, хьуштыр хьугъахэ, сыд фэдэми шылэр кьаштэ». Джащ тетэу уихьаклэ дэгъоу тхьаклэштыгъэу, ау кьыддэмыхьугъэу кьышхыд-гъэхъушты.

Ипсэогъу хэкьыплэу кьы-гъотыгъэр Хьусенэ ыгу ри-хыгъэп, ау ащ ишэн дэгъоу ешлэ, пэуцужыкьлэ кьыкьын зэрэшымылэр кьыгурылуи, фэ-мышхуклэ кьезэгъыгъ. Хьаклэр зэрыс унэм кьызэкьожым, ишхьэгъусэ кьызэрэрилуа-гъэм тетэу зекьуагъэ. Щыуа-ныр джэхашъом зытефэм, макъэу пылукуыгъэм кьыкли-гъэштагъэ фэдэу кьышхылгъэ-тыгъ, пчъэшхьалум тетэу мэкъэ лэтыгъэкьлэ кьыуагъ:

— Алахьым ешлэ, лыгъэжыа-гъэр зэрылэ щыуаныр умы-шлахэу хьакушхъэм кьедзы-хыгъэштын?

— Хьау, — ылуагъ Заремэ кьэгъыштым фэдэу, хьугъэр ыгу хэкьлэу. — Лэпс тлэкьоу кьэнагъэр зэрытыгъэ щыуаныр кьысэлэпызи искьлыгъ.

— Кьло, армэ Иофэп, шылэр кьаштэ, — чэфынчъэу шы-сыгъэ лыр кьэнагушложыгъ. *ПЭНЭШЪУ Сэфэр.*

Лъытэныгыэу зэфэшшЫрэм узэгурегъало

Адыгеим щыпсэурэ къэндзалхэм якультурнэ обществэу «Дуслыкым» итхьаматэу Алям Ильясовыр зэльашлэрэ цыф. Ар Мыекъопэ къэлэ Советым идепутат, Адыгеим и Лышхьэ дэжь Общественнэ палатэу щызэхэщэгъэм хэт. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ врач, лъэпкь зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм илахьышлү хешыхьэ, тигъзет иныбджэгъушлү.

— Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом Юфшлэныбэ тил, — къефатэ Алям Ильясовым. — Татарстан щыпсэурэ къэндзал общественнэ купхэм зэпхыныгъэхэр адыгилэх, тызэлэ-кЮ. Адыгеим щыщ тиныбжык-кЮхэр Татарстан рагъэблэгъагъэх, бэдззогъу мазэм гъогу техьаштых. Татарстан икЮлэеджакЮхэри Мыекъуапэ къэкЮштых.

— «Дуслыкым» пэщэ-ныгъэ зыдызепхьэрэр илээс 20 хъугъэ. Общественнэ пшъэрелхэр пшЮгъэшлэгъонхэ? Упшыгъэу кыуалЮкЮрэбэ?

Алям кыисэплгызэ ышхьэ реуфэхы, хэщэтыкы, зыгорэхэр ыгу кыгъэкЮжыкышлЮгъоу кыис-щыхьугъ.

— Сиобщественнэ ЮнатЮ сы-лүзыгъэкы зышлЮгъохэм салЮкЮ, — лъегъэкЮатэ зэдэгущылэгъур Алям. — Сшлэрэп сэмэркьзукЮ арэуштэу кыисалюми, ау сыгу илбым ар дезгъэштэн слъэкы-щтэп. Сыпшыгъэп, тапэки Юф сшлэнэу сыфай.

— Медицинэ сэнэхьатым урэлажэ. Тызыхэт уах-тэм зэхъокыныгъэхэр фэхьух. Уилофшлэрэ общественнэ пшъэрелхэр-рэ «зэмыутэкЮнхэм», пэ-рыоху зэфэмыхьунхэм сыда ищыкЮагъэр?

— Джэуапыр тэрэзыЮу кы-зэсымыгъэкЮнкЮ пшлэхэнэп. Сэнэхьатэу сшлэрэ общественнэ пшъэрелхэр зэпхыныгъэу ялэр кызыгурымылорэ цыфмэ салЮ-кЮ. Ар кыйдэслытагъэми, сызы-фэкЮжыкыр гъэнэфагъэ — лъэпкь Юфыгъохэр, мамырэу тыпсэуныр зэкЮми апшгъэх.

— Врачым цыфмэ цыхьэ кыфашы, узэу ялэр кыфалюатэ, кыщэгугъых лэпылэгъу афэхьунэу. Общественнэ пшъэрелхэр...

— ГукЮ пшлэрэм нахь укЮлэгъ-гушлужы. Общественнэ Ю-фыгъохэм уахьтэу атебгъэкЮа-дэрэр къэплгытэу, уисыхьат бащэ-

рэ уеплгъэу цыфмэ уахэсы зы-хьукЮ, бэп пфызэшлЮкыштыр. Купэу пэщэныгъэ зыдызепхьэрэм укыльгэгъушты, кыюмыдэЮужьхэу зыгорэхэм аублэщт. Цыхьэ кы-зыпфашыкЮ, ащ гуетыныгъэри, гукЮгъури игъусэнхэ фае.

Сыда кыйдэхьурэр?

— Илээс 20-м кыкЮлЮ «Дуслыкыр» пытэу ылэ теуцауагъэ?

— Апэрэ илээсхэм ауж гъогу тэрэз кыызэрэхэтхыгъэр тшлэ-щтыгъэ. Тигухэлхэр кыйдэ-хьунхэм пае шысэ зытетхыштыр тилагъэх. Адыгэ Хасэм итхьаматэу щытыгъэхэу Шыхьэлэхэ Абу ыкЮ Емыж Руслэн, Дунэ Адыгэ Ха-сэм хэтыгъэхэу Мэщфэшлү Нэдж-дэт, МэрэтыкЮ Шыгъотыж, Едыдж Мэмэт, нэмыкЮхэм лэпылэгъоу кытатыштыгъэр сшыгъупшэрэп. «Дуслыкыр» зыгъэпытагъэмэ Ады-гэ Хасэр ащыщ.

— Шыуилофшлагъэмэ къа-хэбгъэщырэр кыталоба?

— Тыбзэ зэдгъэшлэным пае еджэпЮ класс Мыекъуапэ кы-щызэЮтхыгъ. Къэндзал культу-рнэ обществэм имузей Адыгэ Рес-пуб-ликэм икЮэлэ шыхьалэ Юф щешлэ. Ащ щызэхэтшэрэ зэхэхьэхэм цыф цлэрыЮхэу Мэщбэшлэ Исхьакъ, Нэхэе Аслэн, Бэджэнэ Мурат, гъэсэныгъэм, культу-рэм, спор-тым яЮфышлэхэр ахэлажэх.

— Футбол клубэу «Рубин» (Казань) зэпхыныгъэхэр дышъуилэх. Футболкэхэр музеем щыслэгъугъэх.

— Футболист Калешинхэр Ады-геим, Краснодар краим ащашлэх. Виталий Калешиныр, адыгэ кЮлэу Нэтхэо Бибарс «Рубин» щешлэх. Тренер шыхьалэу Курбан Бердые-вым ишлэ хэлгъэу къэндзал пэЮ цыкЮхэр Виталий Калешиным кытфыхыгъэх. Бибарсэр Виталий-рэ Казань сачылукЮу кыхьэкыгъ. НэбгыритЮми янэпэплш шлүхьа-ф-тынхэр тимузей члэлбых.

— Алям, сымаджэ хъугъэ-хэу уадэжэ кэкЮлэрэ ти-лэпкьэгъухэм адыгаб-зэкЮ уадэгущылэу сэ-лэгъу. Адыгабзэр зэбгъэшлэныр кыина?

— Нурбий, а упчЮм сыкье-жэщтыгъ. Адыгеим ис къэндзал-мэ япроцент 70-мэ адыгабзэр ашлэ. Адыгэ шэн-хабзэхэр яунагъомэ ашагъэфедэх. Нысашхэр адыгэ шыкЮм тетэу зэхашэх. Тэ, къэн-дзалхэм, адыгэхэр дэгъоу кытфы-щытых. Тикультурэ зэхэлэ хъу-гъэуи тэлбгытэ. Лъэпкьэу узыдэ-псэурэм ыбзи, ишэн-хабзэхэри пшлэнхэ фае. Адыгабзэр кыгъэ-хылыгъэкЮрэп. Нэхэе Тэмэрэ, Ан-дзэрэкЮ Чеслав, Кушгъэю Симэ, нэмыкЮхэм кЮалорэ адыгэ ордхэр тикласэх, тизэхэхьэхэм ащлүх.

— «Дуслыкым» кыкЮрэр зэкЮшныгъ. Лъэпкь зэ-пхыныгъэхэр гъэпытэгъэн-хэм фэшл искусствэм ишлүагъэ кышшЮкЮа?

— Ансамблэ зэхэтшэгъ, фести-вальхэм тахэлажэ. Адыгеим имэ-фэкЮ зэхэхьэхэм ордхэр къащы-тэЮх. Лъэпкьыр зыгъэпытэрэмэ, щызыгъалэрэмэ искусствэр ащыщ.

Адыгэ быракъыр, адыгэ шыуашэр

— Тиреспубликэ лъэпкы-бэ щэпсэу. ЗэкЮшныгъэр гъэпытэгъэным обще-ственнэ купхэр зэрэхэла-жэхэрэм кытегушылэба.

— Урысхэм, адыгэхэм, нэмыкЮ лъэпкьхэм ямэфэкЮ зэхэхьэхэр тэ-рыкЮ гушлүагъох. Ежхэри кыт-кЮупчлэх, тизэкъотныгъэ шы-лэ-ныгъэм щызэдэтэгъэпытэ. Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьа-

кЮшцынэ Аслэн, Премьер-мини-стрэу КъумпЫл Мурат, Парламен-тым идепутатхэр тизэЮкЮгъумэ къахэлажэх, тагъэгъуазэ. Ащ фэдэ зэЮкЮгъухэм шлүагъэ кыаты.

Хэкум кызыгъэгъэжыгъэ ти-лэпкьэгъухэм ямэфэкЮ мафэ, адыгэ быракъым и Мафэ, нэмыкЮ зэхэхьэхэм «Дуслыкым» къэн-дзал ордхэр къащелох, адыгэ къашшохэм, театрализованнэ кыэшлэнхэм ахэлажэ.

— Адыгэ шыуашэм и Мафэ еплыкЮу фыуилэр кытэпЮагъэп.

— Ащ фэдэ мэфэкЮхэр тищыкЮ-гъэх. Адыгэ шыуашэм и Мафэ шыхьафэу зэрагъэмэфэкЮрэм де-тэгъаштэ. Адыгэ лъэпкыым итарихь, ишэн-хабзэхэр шыуашэми кЮеЮа-тэх. Сурэтшл-модельерэу Слэшгъу Юрэ адыгэ шыуашэм гушшысэу хилхьхэрэм дунэе мэхьанэ иЮу сэлбгытэ. Адыгэ шыуашэм имэфэкЮ зэхашэмэ, тигуапэу тыхэлэгъэщт. Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгъушгъэ Адами ащ фэдэ лъэпкь Юфыгъомэ ишгышкьэу апылэ, лъэпкь мэфэкЮ-хэм нахь зядгъэушшюмбгъушты.

— Тизэдэгущылэгъу зыщы-тыуныным «Дуслыкым» инеушрэ мафэ зыкыфэд-гъэгъэжыкы сшлЮгъу.

— Адыгэ Республикэм «Дуслы-кыр» кыйдэхьугъ. Республикэм ихэхьоныгъэхэм, икЮэралыгъо гъэпсыкЮ зэригъэпытэрэм «Дус-лыкым» инеушрэ мафэ арелхы. Мамыр щылакЮм тигухэлбшлү-хэр кышшэжэх, тизэкЮшныгъэ ти-гугъэ егъэлбэшы.

— Шыуигухэлбшлүхэр кы-жудэхьунхэу шыуфэсэЮ.

— Тхьауегъэпсэу. Сурэтым итыр: «Дуслыкым» ипашэу Алям Ильясовыр.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдзыгъэкЮрэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкь ЮфхэмкЮ,
ЮкЮб кЮэралхэм
ащыпсэурэ тилэп-
кьэгъухэм адырЯЮ
зэпхыныгъэхэмкЮ
ыкЮ кЮэбар жъу-
гъэм иамалхэмкЮ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шыхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шыхьалэм иапэрэ
гуадзэр**

**АУЛБЭ
Руслэн**

**ПшъэдэкЮжы
зыхьырэ
секретары
нэпшЮкЮуй
Заур**

**Редакциер
зидэшылэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шыхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкЮжы зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын ЮфхэмкЮ,
телерадиокъэтын-
хэмкЮ ыкЮ зэлы-
ЮсыкЮ амалхэмкЮ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыллэ гъэЮры-
шлалэ, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
3541
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1964**

Хэутыным
узщыкЮлтхэнэу щыгъ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкЮлтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

НэкЮбгъор зыгъэхьаырыгъэр ЕМТЫЛБ Нурбий.

Адыгэ Республикэм фут-болымкЮ и СДЮСШОР зыщы-зыгъэхэрэ кЮлэеджакЮхэр Уры-сыем икЮбэу «Шьо Югуаом», Краснодар краим изэлухыгъэ зэ-нэкЮкЮмэ ахэлажэх. Тренер-хэу Александр Пахомкиныр, Юрий Манченкэр, нэмыкЮхэри кЮлэцЫкЮ командэхэм янащэх.

Тумэ Пахьыр Мыекъуапэ зы-щегъасэ, опытышхо зилэ трене-рэу Александр Пахомкиныр ипаш. Футболыр лъэшэу шлү елэгъу, Европэм изэнэкЮкЮу Украинэмрэ Польшэмрэ ащыкЮ-орэм шЮгъэшлэгъонэу лъэплэ.

Сурэтым итыр: кЮлэцЫ-кЮхэр Мыекъуапэ футбол щешлэх.